ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3804 9/21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1898 5 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1316 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

درعليه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղ.ռշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն [illegible] փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 [illegible] հաշուով:
Տեղական [illegible] բաժանորդներէն կը վճարուի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրութեան:

20 ՓԱՐԱ.

ՕՏԱՐԻՆ ԿՏԱԿՈՒԱԾ

Դարերու փորձառութիւնը հրապարակած է թէ «գաղափարներու ընդհարումէն լոյս կը ծագի միշտ»։ Ասոր համար միշտ զգուշացած ենք մեր սիւնակները սիսթէմաթիք կերպով գոց պահել այն ամէն գաղափարներուն որոնք մերը չեն միշտ և սպասել որ թեր ու դէմ կարծիքներու ընտելանալովը ընթերցող հասարակութիւնը ինք իրեն գտնէ, որոշէ ճիշդը անճիշդէն և գիտակցաբար և համոզմամբ հետեւի այն միջին և տրամաբանական շաւիղին, որ միշտ մեծամասնութեան ճամբան է և ուրկէ պէտք չէ որ շեղի խղճամիտ լրագրութիւնը՝ եթէ կ'ուզէ իրական և մանաւանդ տեւական օգտակարութիւն մը ունենալ։

Այդ անկողմնակալ և ազատամիտ սկզբունքէն թելադրեալ էր որ մեր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ հիւրընկալեցինք Արեւելքի վաղեմի և համակրելի աշխատակից Տօքթ. Մ. Վահէի մէկ գրութիւնը, Գալուստ Կոստանդեանի վրայ, չմոռնալով սակայն խմբագրական ծանօթութեամբ մը մեր վերապահումները ընել այդ գրութեան պարունակած գաղափարներուն մասին։

Յայտնի է թէ մեր օրաթերթը առաջիններէն եղաւ ողբալու Գալուստ Կոստանդեանի մահը, որ ազգին համար գիտական տաղանդի մը կորուստը նշանակելով՝ չէր կրնար անյիշատակ անցնիլ հայ լրագրութեան կողմէ։

Բայց գիտականին և բարի քաղաքացիին յիշատակին նկատմամբ մեր յարգանքին և մեծարանքին արդար պարտականութիւնը կատարելէ եւ մեր համակրելի աշխատակից Տօքթ. Վահէի նոյն նպատակաւ ըրած հրապարակութեան չարժանիք եղող ազնիւ զգացումներու առջեւ խոնարհելէ վերջը, նոյնքան նուիրական պարտականութիւն մըն է կարծեմ, մեզ համար առանց մեռնողի մը յիշատակին վնասելու անտեղի երկիւղին, անկեղծօրէն յայտարարել որ թէեւ Գալուստ Կոստանդեան յարգելի տիպար մըն էր իբր գիտական, մեր համակրանքը պիտի բազմապատկուէր անշուշտ իրեն նկատմամբ եթէ ապրած և մանաւանդ մեռած ըլլար իբր հայ գիտական։

Չկարծուի բնաւ թէ մենք յարգողներէն չենք այն լուսամիտ և իրապէս քրիստոնէական ըմբռնումը, որուն համեմատ բոլոր մարդիկ եղբայր են և իւրաքանչիւր անհատ մարդկային սեռին մեծ ընտանիքին պատկանելով իր նմանին հանդէպ ունի խումբ մը պարտականութիւններ, զորս կրօնական կամ ազգային ողբալի նախապաշարումներ կրնան մոռցնել տալ միայն։

Բայց ունենալով հանդերձ կամ աւելի ճիշդ խօսելով, ճիշդ ունենալնուս պատճառաւ այդ լուսամիտ ըմբռնումը, կը փափաքինք որ, դարերու անբնական փոփոխութեամբ մը, Հայը լոկ իբր Յոյն և Յոյնը իբր զուտ Հայ չապրի։

Այն ազգային, ցեղական և կրօնային բաժանումները և զարտուղութիւնները զորս իրաց բնական ընթացքը յառաջ բերած է մարդկային ընկերութեան մէջ, աշխարհագրական և ընկերական օրէնքներու վրայ հաստատուած, նաև ընկերական զարգացման նպաստամատոյց բաժանումներ են և անոնք բնաւ արգելք չեն ըլլար զանազան ազգերու պատկանող անհատներու միջեւ գոյութիւն ունեցած փոխադարձ պարտականութեանց գործադրութեան։ Տրուած ըլլալով մանաւանդ ընկերութեան արդի կազմակերպութիւնը, ճշմարիտ մարդասէրը այն է որ յարգելով այդ կազմակերպութեան բոլոր պայմանները իրեն մերձաւորները սիրելով և մերձաւորներուն օգնելով, օգնած կ'ըլլայ նաև հեռաւորներուն։

Արդարեւ աշխատութեան բաժանման տնտեսական օգտակար սկզբունքին աւելի համաձայն չէ՞ որ մարդ նախ իր մերձաւորին օգնէ, և ապա մտածէ օտարը, աւելի տրամաբանական և նոյն իսկ մարդասիրական չէ՞ որ մարդ նախ իր ընտանիքը մտածէ և վերջը իր ազգականը, թէ նախ այդ վերջինը սիրէ և յետոյ դրացին։

Այս բոլորը չէ սակայն թէ Կոստանդեան իբր դրական փիլիսոփայ իրաւունք չունէր անպատճառ ունենալ այն պակասութիւնը որուն Տքթ. Վահէ Մէ—ի հեղինակին քարոզած վարդապետութեանց ակնարկելով՝ Լ—ն—ս— ածականը տուած է։

Բայց անոնք որ մեզ հետ կը խոստովանին թէ բացարձակ ճշմարտութիւնը գոյութիւն չունի և ամէն բան յարաբերական է աշխարհիս մէջ, պիտի ընդունին մեզ հետ թէ ինչ որ Լ—ն—ս— է ճշմարիտ չի կրնար ըլլալ արդէն, գոնէ տիրող կամ ընկալեալ գաղափարներու տեսակէտով։

Ուստի, եթէ իբր սովորականէն բարձր մարդ Գալուստ Կոստանդեան ունէր և ազատ էր ունենալու կրօնական կամ ոչ-կրօնական համոզումներ դրական փիլիսոփայութեան վարդապետութեան վրայ հիմնուած, եթէ իբր եղական անհատ Կոստանդեան ունեցած է և ազատ էր ունենալու իրաւունքը իր 1000 լիրայի արժողութեամբ գրադարանը նուիրելու յոյն հասարակութեան, իբր ժառանգ միայն դրական վաղեմեան փիլիսոփայի համբաւը թողլով իր հասարակութեան, մենք ևս իրաւունք ունինք իբր հայ անհատ յայտարարել թէ Գալուստ Կոստանդեանի կտակը լաւագոյն օրինակ մը չէ ներշնչելու համար սովորական մահկանացուները նոյն իսկ արտասովոր տաղանդները մեր հասարակութեան մէջ։

Ես նոյն իսկ պիտի յանդգնիմ ըսել թէ իբր հայ հրապարակագիր աւելի պիտի սիրէի Գալուստ Կոստանդեանը մտքի պակաս ճոխ պաշարով մը մնացած ու հայ սրտի աւելի հարուստ զգացումներով ապրած տեսնել և զայն մեռած տեսնել տոհմակիցներու սիրով վառուած, քան ճշմարիտ փիլիսոփայի մը տիպար որ գիտէ միտքը սրտին հետ հաշտեցնել և մանաւանդ արդարութեամբ նուիրել Յոյնին Յոյնինը իսկ Հայունը Հայուն։

ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Թաղումով բուժում.—Քրտնցնող դեղերու կարեւորութիւնը յօդացաւը բուժելու համար.—Քրտնցնող լոգանքներ.—Շոգիի եւ տաք օդի լոգանքներ.—Աւազի լոգանքը իբր դարման յօդացաւի.—Տաք լոգանքի եւ աւազի լոգանքի ժամանակ գործադրուելիք զգուշութիւններ.—Հանքային ցեխի լոգանքներ.—Ֆէրէի ջերմուկը։

Արեւելքի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ Արաբկիրէն գրուած և «Թաղումով Բուժում» վերնագրով թղթակցութիւն մը՝ յօդացաւերու համար գործածուած ժողովրդային դարմանի մը վրայ խօսելով, մեզ կը թողու բժշկական քրոնիկով մը յայտնելու թէ ո՛րքան օգտակար կամ վնասակար է բացատրուած եղանակը։

Նախ յայտնենք թէ հաճութեամբ կարդացինք յօդուածը որ նկարագրող ոճով մը ճշգրտապէս կը պարզէ դարմանի կերպը։ Նշանակութեան արժանի է մանաւանդ վերնագիրը որ ցաւերու և տառապանքներու արմատական բուժումներու մէջ ստուգապէս առաջին տեղը կը գրաւէ, պայմանաւ որ մարդ ողջ ողջ չթաղուի, ինչ որ երբեմն սոսկումով կը կարդանք կամ կը լսենք . . . ։ Յօդացաւերու զանազան դարմաններուն մէջ տեսակ տեսակ լոգանքները կարեւոր տեղ մը կը բռնեն։ Յօդացաւը գլխաւորաբար խոնաւ ցուրտին մարդուս մարմնին վրայ ուղղակի ներգործութեան և մարմնին պաշտօններուն դադարման հետեւանքը ըլլալով, մտածուած է որ քրտնցնող դեղերը այս հիւանդութիւնը բուժելու համար իրական և ազդու ներգործութիւն մը պիտի ունենային, մանաւանդ որ սաստիկ յօդացաւէ բռնուողները ինքնին շատ քրտինք թափելու հակամէտ ըլլալով, խելքի մօտ և տրամաբանական էր մարթին այս գործողութիւնը արուեստական կերպով ալ փութացնելը։ Այս քրտնցնելով դարմանը հիմնուած գիտական տեսութեանց ալ կը համապատասխանէ, որովհետեւ յօդացաւը թունաւոր և միքրոպային հիւանդութիւններու կարգէն ըլլալով, թոյները և միքրոպները քրտինքի ճամբով մարմնէն կ'անջատուին։ Ճահճային ջերմ (սըթմա) բռնուող անձը քրտինք թափելէ վերջը աչքը կը բանայ և «քինին»ն միայն արիւնին մէջ գտնուած ջերմի միքրոպները կը սպաննէ։ Յօդացաւերու ժամանակ ալ քրտնելով է որ ցաւերը կը մեղմանան և սալիսիլիք ասիտ կոչուած դեղն է միայն որ յօդացաւի միքրոպները կը սպաննէ։

* * *

Քրտնցնող դեղերը թէ՛ ներսէն կը գործածուին և թէ՛ դուրսէն։ Ներսէն գործածուած դեղերուն մէջ յիշենք հացի ծաղին (տիլչուլտապ) տերեւները զորս կը խաշեն և թէյի պէս կը խմեն։ Առատ քրտինք և մէզ արտադրել տալով՝ նոր սկսած յօդացաւերու համար օգտակար են այս տերեւները։ Սակայն դուրսէն գործածուող և քրտնցնող դարմաններն են որ ամէնէն կարեւոր դարմանի կարգը անցած են, մանաւանդ հինցած յօդացաւերու համար։ Այս դարմանն է լոգանքը. քրտնցնող լոգանքներուն մէջ ամէնէն կարեւորն է շոգիով լոգանքը որ երկու կերպ ունի. մէյ մը տաք ջուրի լոգանքով լոգանքը և մէյ մըն ալ տաքցած օդով լոգանքը։ Մեր արեւելեան բաղնիքները տաք օդի լոգանքներ ըլլալով, առատ քրտինք թափել կու տան։ Բայց յօդացաւի իբր դարման գործածուած շոգիի լոգանքը հետեւեալն է, որ Պրէմոնի գործիք կը կոչուի։ Ամէն կողմէ լաւ մը գոցուած տուփ կամ սնտուկ մըն է որուն մէջ հիւանդը կը նստի աթոռի մը վրայ և միայն գլուխը տուփէն դուրս կը մնայ. տաքցած շոգին ծակէ մը տուփին մէջ կը մտնէ և մարմինը կ'ողողէ։ Այս շոգիին եթէ բեւեկնի ողի (Բէրէ-Դէնթին բո-հէ) ալ խառնուած ըլլայ՝ յօդացաւի համար կարեւոր և օգտակար դարման մը կ'ըլլայ։ Պրէմոնի այս գործիքը հիւանդանոցներու և ջրաբուժարանական հաստատութիւններու մէջ կը գտնուի։

Տան մէջ տաք օդով լոգանք մը առնելով քրտնելու համար կը բաւէ ծակեր ունեցող և լաթով մը ծածկուած աթոռի մը վրայ նստիլ, աթոռին տակը ալքոլի կանթեղ մը դնել և հիւանդը վերմակի մը մէջ փաթթել։

Տաք աւազի մէջ թաղուիլն ալ աւազի բաղնիք անունով քրտնցնող դարմանի միջոց մըն է և երկու կերպ կ'ըլլայ. աւազի արուեստական բաղնիքը որ աւազը տաքցնելով հիւանդին մարմինը այդ աւազով ծածկելու մէջ կը կայանայ և կամ մարմնին մէկ անդամը կամ յօդուածը տաքցած աւազ լեցուած քսակով մը կը ծածկուի. մէյ մըն ալ աւազի բնական բաղնիքը զոր Գ. Տէվճեանի նկարագրածն է, դիւրամատչելի կերպ մը հինցած յօդացաւերը բուժելու համար։

Ընդհանրապէս աւազոտ ծովերու և գետերու եզերքները տաք եղանակին մէջ աւազի լոգանքներ ընելու համար շատ նպաստաւոր են։ Ինչ զգուշութիւններ որ հարկ են տաք լոգանքներու համար, նոյն զգուշութիւնները պէտք է նկատի առնել աւազի լոգանքներու ժամանակ ալ։ Տաք լոգանքները արեան շրջանը փութացնելու և սրտին գործունէութիւնը աւելցնելու յատկութիւնը ունենալով, պէտք է որ սիրտը հիւանդ չըլլայ և այդ չափազանց գործունէութեան կարենայ տոկալ։ Ուստի յօդացաւերէն նեղուողները մանաւանդ՝ բժիշկին խորհրդովը և հրամանովը ճամբայ ելլելու են տաք լոգանքի չձեռնարկած։ Նոյնպէս տարիքոտ և կաթուածի տրամադիր անձերը զգուշանալու են տաք բաղնիքներէ և տաք լոգանքի ժամանակ գլուխնին պաղ ջուրով թրջելու և գով պահելու են։ Բայց օդին աւազի լոգանք կատարողները արեւուն ճառագայթներուն զգոյշ ըլլալու են և գլուխնին թաց լաթով կամ գտակով մը ծածկելու են։ Հարկ է նաև լոգանքը անօթի փորով կամ շատ թեթեւ նախաճաշ առած կատարել և բնաւ ճաշէ վերջը, մարսողութիւնը չըրացած չկատարել։ Օգտակար է նկարագրուածին պէս՝ աւազի բաղնիք առած ժամանակ մէկ կողմէ ալ ջուր խմել որպէս զի խմուած ջուրը քրտինքի ճամբով դուրս ելլէ և մարմնին վնասակար թոյները դուրս թափէ։

Հա՞րկ է ըսել որ այս տեսակ տաք բաղնիքներէ վերջը բնաւ պաղ առնելու չէ և քրտինքը յանկարծ ցամքելու չէ։ Թէ՛ դարմանը պարապ կ'երթայ և թէ՛ վտանգ առաջ կրնայ գալ։

* *

Հինցած յօդացաւերը բուժելու համար ամենուն յայտնի է հանքային բաղնիքներու և մանաւանդ ծծմբային բաղնիքներու կարեւորութիւնը։ Աւազի լոգանքներուն կը մօտենան այս հանքային բաղնիքներուն մէջ գործածուած հանքային ցեխերու լոգանքները։ Մասնաւորապէս Քարլսպատի, Ֆրանցէնսպատի և Տաքսի հանքային ցեխերը նշանաւոր են հին յօդացաւերը և յօդացաւէ առաջ եկած մորթի հիւանդութիւնները բուժելու համար։ Այս տողերը կը յիշեցնեն ինձ ասկէ տասներեք տասնըչորս տարի առաջ Ֆէրէ կոչուած տեղը քանի մը օրեր վրանի կեանք անցուած կենալս։ Ֆէրէն՝ Ադրիանուպոլսոյ մօտերը կը գտնուի և Յոյներու ժամանակէն մնացած հանքային ջուրի բաղնիքներովը ծանօթ է։ Հիմակ այդ բաղնիքները աւերակ եղած, հանքային ջուրերը նուազած և պղտորցած են թէեւ բայց ամէն տարի գարնան՝ Ֆէրէի տօնավաճառին՝ Ադրիանուպոլսէն և շրջականներէն ժողովուրդը հոն կը դիմէ, հին աւերակներէն մնացած երեւակի միակ հորին տաք ջուրը խմելու և մօտակայ լճացեալ ցեխոտ ջուրին մէջ լոգանալով այլ և այլ ցաւերու դարման մը գտնելու համար։ Հանգուցեալ Տօքթ. Բենթիւեան իբր Ադրիանուպոլսեցի այս հանքային ջուրը գիտնալով, շատ անգամ երբ Ադրիանուպոլսէն հիւանդներ կու գային իրեն՝ կը յորդորէր զանոնք Ֆէրէ երթալ և Ֆէրէի ջուրը խմել։ Այս Ֆէրէի վրանաբնակ կեանքը, ջուրը խմելու և լոգանալու եղանակը այն աստիճան նախնական և զաւեշտախառն հանգամանք մը ունի, որ կրնայ ուրիշ յօդուածի մը նիւթ ըլլալ։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԱՐՁԱԿ ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

ԴԷՊ Ի ՍԵՒ ԾՈՎ

Ամէն անգամ որ Պոլսէն հեռացած եմ, տարօրինակ տպաւորութիւններ կրած եմ՝ որոնց յիշատակը երբեք չէ մաշած։ Աչքիս առջեւ երեւցող անցեալի մը մնաս բարովը լացած եմ այդ վայրկեանին։ Անշուշտ, մեկնող բաներուն խորունկ թախծութեանց խորհուրդը այնքան չարչարած չէ, ու ետին մնացող բաներուն բազմապատիկ հրապոյրը երբեք այնքան կաշկանդած չէ հոգիս՝ որքան այն պահուն որ շոգենաւը դէպ ի Մարմարա կամ Սեւ ծով ուղղած է իր հանդարտ ու խրոխտ գնացքը, աչքերս մնար դէպ ի առաջ տարածուող հորիզոնին ու դէպ ի կանաչ ծփուած գլխաւոր մէջտեղ չափելով սառուցիկ ու երկարաձիգ անջրպետը՝ որուն մէջ կ'օրրուի Մնաս Բարովը իր արցունքի երգերը փափսալով նաւին ակօսած փրփուրներուն մէջէն։

Քարափին, որուն կռթնած էր, նաւը իրիկուան դէմ բաժնուիլ սկսաւ. սիրտս էր որ կը բաժնուէր քարափէն, ուրկէ սիրելիներս արցունքոտ նայուածներով կը հետեւէին ճանապարհորդին. երբ քարափէն կը հեռանայինք, ու նաւը կը դըծէր փրփրադէզ ակօս մը, իմ սիրտս էր ան՝ զոր կը քաշկռտէի կը տանէի Վոսփորէն ի վեր, սիրտս՝ միշտ Պոլսոյ մէջ, պաշտելի սիրուհին բոլոր բանաստեղծներուն։

Թաշկինակները կը ծփծփային, ճերմակ կարապներու պէս, ու հովին շարժումին հետ կը կոցէին՝ անոնց նման թեթեւ ու ցանկացող՝ լեցուած աչքերուն դանդաղ կաթիլները։ Դիմքերը, այլ ևս մանրանկար մը ստուերոտ, կը լուսանկարուէին զգածուած հոգիներուն մէջ. ու անջրպետը որ քիչ քիչ կը բացուէր, յաւակնութիւնն էր որ կը լայննար։ Մահուան զգայնութիւնը կայ ամէն մեկնումի, ամէն մնաս բարովի մէջ։ Ու թաշկինակները որ կը ճօճէին յամառաբար, ճերմակ ծաղիկներ են որ քիչ մը վերջ պիտի թառամին բաժանումի խորհուրդին մէջ։

Կը քալես, նա՛ւ, անդիմադրելի ճանապարհներուն վար կը կոխոտես կ'անցնիս. ուղեւորներդ պէտք է որ հասկնան քու տեղդ ծովին վեհութիւնները։ Չես կենար վայրկեան մը, յաղթական մարդու քալուածքին պէս՝ որ միշտ առաջքը կը սեւեռադրէ, չես կանգ առներ իմ ծննդավայրիս առջեւ։

Ու կ'անցնիս կ'երթաս, ինչպէս շատ ու անտարբեր անցան իմ օրերս ծննդավայրիս՝ այդ Օրթագիւղին մէջ. հոն բլրակին վրայ, դերեզմանը կայ իմ մօրկանս՝ որուն քարակոթողին շուրջ փթթեցաւ կեանքիս վարդը. հովը, որ այնքան հեզիկ կը փչէր այն տանն, առաւ տարաւ այդ վարդին թերթերը, և անոնց հետ գացին սիրոյ երազները՝ զոր հիւսեցի խանդաղատանքով, և յոյսերը՝ որոնց հաւատացի միամտութեամբ։ Այլեւս, զոր սիրեցի, հոն մեռաւ իր ապրած մասը կեանքին մէջ. և անոր սիրտը, երբեմն օրրանը իմ սիրոյ ու գգուանքի սիրոյս, հիմա գերեզմանն է իմ սիրային ցնորքներուս և բոլոր երջանկութեանս՝ զոր ա՛լ չգտայ կեանքին մէջ։

Կը սահիս, նա՛ւ, ու ինծի անտանելի կը թուի որ ծովն է որ կը շարժի, կը կաքաւէ։ Ո՛ւր կը տանիս քու վիթխարի ծոցիդ մէջ՝ ան՝ որուն ձանձրոյթը չ'երգուիր կոտրտուած քնարի մը վրայ, և որուն սէրը իր հիւանդութիւնն է՝ ինչպէս ալիքը ծովին ու աչքը՝ կնոջ։

Սահէ՛, նա՛ւ, սահէ՛ . . . ։

Վ. Մ.

ԼԵԶՈՒԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Մասիսի 151րդ թուին մէջ Հրանդ Ասատուր Նամակի մը պատասխանելով խնդիրներ կը յուզէ ժխտական չ մասնիկի գործածութեան և քանի մը դերանուններու հայցականի կազմութեան նկատմամբ։ Այդ եւ յարակից քանի մը խնդիրներու մասին ես ալ՝ առանց որ և է յաւակնութեան, կը փորձեմ իմ դիտողութիւններս ներկայացնել բանասէրներու ուշադրութեան։

Նամակագիր Վ. կ'ընդունի թէ աշխարհաբարի մէջ բայերու ժխտականը անխտիր չի բացասականով կազմելու է, և ո՛չ երբեմն չ և երբեմն չի։ Իսկ Հրանդ Ասատուր իրաւամբ կը պնդէ որ սա բայի երկու բացառիկ պարագաներէն, ուրիշ ամէն պարագաներու մէջ լոկ չով կազմելու են բայերու բացասական ժամանակները։ Առաջին պարագան՝ այսինքն սահմանական ներկայի երրորդ դէմքի ժխտականը չիով կազմելու բացառութիւնը ընդունած և պահանջած են արդէն բոլոր հեղինակաւոր բանասէրները, Այտընեանէն սկսած՝ մինչեւ Հանդէս Ամսօրեայի ներկայ խմբագրութիւնը որ քանի քանի պարագաներու մէջ այդ մասին խօսած է։ Միայն դիտել կու տանք թէ՝ եթէ սահմ. ներկայի բացասական երրորդ դէմքը չիով գործածելու ենք, պատճառը այն չէ որ այդ չ գիրը իրեն հետ ունի էական բային երրորդ դէմքը է, հիմա վերածուած ի, ինչպէս կը կարծէ Հրանդ Ասատուր, այլ որովհետեւ սահմանական ներկայի բացասական ժամանակները երբեմն միջանկեալ ի նախդիրով կը կազմուէին որ թէեւ հիմա միւս դէմքերուն մէջ կորսուած է, բայց կը պահուի դեռ ու պահուելու է եղակի երրորդ դէմքին մէջ. այսպէս՝ չեմ տեսներ, չես տեսներ, չի տեսներ՝ նախնական ձեւն է չեմ ի տեսանել, չես ի տեսանել, չէ ի տեսանել որ ամփոփուելով եղած է չի տեսնել = չի տեսներ (լ ը ր փոխուելով)։ Հետեւաբար երրորդ դէմքի մէջ չ ին յարակից ի ն պարզապէս հին նախդիրն է։ Այտընեան և ճիշդ միեւնոյն նկատումներով չի ձեւը պահանջած է սահմ. ներկայի բացասական երրորդ դէմքին համար (տես Քնն. Քերակ. էջ 87)։ Այս ի նախդիրը, ինչպէս շատ հեղ դիտել տրուած է, դեռ ժողովրդական բարբառի մէջ շատ տեղեր անկորուստ պահուած է միավանկ բայերու սահմանական ներկայի բացասական բոլոր դէմքերուն վրայ, ժողովուրդը կ'ըսէ. չեմ իտար, չես իտար . . . չենք իգար, չէք իգար եւլն։

Երկրորդ բացառութիւնը զոր Հրանդ Ասատուր կ'ընդունի, կարծեմ թէ այնքան բանաւոր հիմ մը չունի։ Եթէ «աշխարհաբարի ոգւոյն, ժողովրդի բարբառին և ներդաշնակութեան պահանջներուն» համաձայն է որ բացառաբար միավանկ բայերու բացասականը չիով գործածուի, փոխանակ լոկ չ ի, նո՛յնքան համաձայն է ժողովրդի բարբառին և ներդաշնակութեան պահանջներուն Նամակագիր Վ.ի կարծիքը, այն է՝ բոլոր բայերուն անխտիր, ըլլան միավանկ թէ բազմավանկ, ժխտականները չիով կազմել բաղաձայններու առջեւ։ Ժողովրդի բարբառ ըսելով միայն Պոլսոյ մէջ խօսուած հայերէնը հասկնալու չենք և եթէ գաւառաբարբառներուն մէջ ժխտական մասնիկի գործածութեան ուշադիր ըլլանք, աւելի չի ձեւին պիտի հանդիպինք քան թէ չ ի։ Եւդոկիոյ և շրջակայ քաղաքներու Հայերը բոլոր ժխտական բայերը չիով կը գործածեն. զ. օ. չի տեսնեմ, չի գնաց, չի գրես, չի պիտի նայիմ, եւն. լոկ չ բոլորովին անծանօթ է իրենց։ Միւս կողմէ եթէ ներդաշնակութեան պահանջներն ալ նկատի առնենք, կը ստիպուինք վերջապէս խոստովանիլ թէ լոկ չի գործածութիւնը թէ՛ միավանկ, թէ՛ բազմավանկ բայերու հետ, քիչ մը խորթ կը հնչէ ականջի. աւելի դիւրին չէ՞ արտասանել չի մեռաւ, չի զարնենք, չի ծարեցին, եւն. քան թէ չմեռաւ, չզարնենք, չծարեցին, եւն.։ Ժողովուրդը չ'ախորժեր բաղաձայններու յաջորդութենէ, այդ վանկերն՝ որոնք հնչումը կը դժուարցնեն. անոր համար շատ տեղեր չը չիի փոխած է, ինչպէս որ շատ անգամ բաղաձայններու տառախումբեր պարզած, մէկ ձայնի վերածած է, երբեմն ալ վանկեր աւելցուցած՝ միշտ ներդաշնակութեան համար, զ. օ. ո՛վ գիտէ չէ թէ հաստ, մեղք, պէտք, ջերմ և նմանօրինակ բաղաձայններու տառախումբով վերջացող բառերու երբ կը յաջորդեն բաղաձայնով սկսող բառեր, ժողովուրդը ը յենարան մը տալով վերջին բաղաձայններուն, վանկ մը կ'աւելցնէ և արտասանութեան դժուարութենէ կ'ազատի. այսպէս՝ կը հնչէ հաստր փայտ, ջերմը բռնեց, պէտքը չ'է, մեղքը չ'է մը, եւն.։ Դարձեալ՝ ժողովուրդը ձայնաւորներու կորուստով երբ ծաղիկ, քաղաք, բղուկ, եւն. բառերու յոգնակի ձեւերուն մէջ ձայնաւորները կը սղէ, միւս կողմէն ըով վանկ մը կ'աւելցնէ հնչումը դիւրացնելու համար և կը հնչէ ծաղկըներ, քաղըքներ, բղըկներ, եւն.։ Կրնայինք առանց նման շատ օրինակներ մէջ բերել։ Այս տեսակէտով կարծեմ թէ բոլորովին անհարկի է միավանկ բայերուն համար բացառութիւն մը դնել։ Կա՛մ չի ձեւն ընդունելու է իբրեւ ընդհանուր կանոն, կամ լոկ չ՝ բացառութեան իրաւունք տալով միայն սահմանական ներկայի եղակի երրորդ դէմքին, յիշուած լեզուաբանական պատճառով։

Գալով դերանուններու հայցականի կազմութեան խնդրին, Նամակագիր Վ. կը պահանջէ որ բացառաբար զոր ձեւը պահելով միւս բոլոր դերանուններուն հայցականը առանց զ ի կազմուի աշխարհաբարի մէջ։ Իսկ Հրանդ Ասատուր կ'ընդունի թէ ո՛չ միայն զոր, այլ և զորս, զինք, զիրենք, զայն, զանոնք, զիս, զմեզ, զքեզ, զձեզ ձեւերն ալ պահուին, ուղղականի և հայցականի շփոթութեան տեղի չտալու համար։ Այս մասին Հրանդ Ասատուրի համակարծիք ըլլալով հանդերձ դիտել կու տամ թէ ուղղականի և հայցականի շփոթութեան վախը մեզ այնքան խրտչեցնելու չէ, որովհետեւ եթէ այդ շփոթութեան դարմանը գտնենք դերանուններու համար՝ անոնց հայցականը զ ով կազմելով, անդին հասարակ անուններու համար այդ շփոթութիւնը կայ ու կը մնայ, որչափ ատեն որ՝ անոնց համար ալ զ ի գործածութիւնը չընդունինք իբրեւ գրաբարի մասնիկ։ Իրաւ է թէ տեսաւ ան ըսելով չենք հասկնար թէ ա՛ն տեսնո՞ղն է թէ տեսնուողը, բայց եթէ ըսենք Պօղոսը Տիգրանը ծեծեց, կրնա՞յ հասկցուիլ թէ ծեծողը Տիգրա՞նն է թէ Պօղոսը։ Մեր լեզուին մէջ սանկ շփոթութիւններ շատ կան բայց բառերու շարքն ու խօսքին իմաստը բաւական են շփոթութիւնը փարատելու և ուղիղ հասկցողութեան օգնելու։ Ո՛չ ապաքէն անուններու ուղղական, հայցական ու ներգոյական ձեւերը միեւնոյնն են աշխարհաբարի մէջ։ Եթէ ըսենք օրինակի համար, տուկան հաց կերաւ, նիւթական նմանութենէն չենք շփոթիր ու կարծեր թէ տուկան ուղղական [illegible] ըլլայ, որովհետեւ տուկան բան մը չի կրնար ուտել, այլ անմիջապէս կը հասկնանք թէ (ան) տուկային մէջ հաց կերաւ ըսել կ'ուզուի, այսինքն տուկան հոս ներգոյական է։ Պարապ բան է արդի հայերէնի մէջ գրաբարի պէս քերականական անսխալ ճշդութիւն փնտռել, բայց միեւնոյն ատեն արդի հայերէնը իր քերականական ձեւերու ճմտութիւններովը հանդերձ նոյնքան պայծառ եւ որոշ է որքան գրաբարը։ (Հմմտ. Քնն. Քերական. էջ 88 և 103։)

Կ'եզրակացնեմ թէ այնչափ պահանջկոտ ըլլալու չէ դերանուններու հայցականի ձեւերը անպատճառ զ ով գործածելու մասին։ Իրաւ է թէ ժողովուրդը զիս, զինք զիրենք ձեւերը կը գործածէ բայց անծանօթ են իրեն, դէթ Պոլսոյ և մօտակայ գաւառներու Հայոց բարբառին, զքեզ, զմեզ, զձեզ, զանոնք եւն. ձեւերը։ Զոր ձեւը թող գործածուի, բայց զորս գրաբարի ձեւը գործածելու հարկ չի կայ քանի որ կրնանք զորոնք ձեւը գործածել, նման զանոնք, զիրենք։ Կրնանք պահել զայն զանոնք ձեւերը, բայց զքեզ, զմեզ, զձեզ ձեւերը պահելու կարծեմ թէ պէտք մը չունինք, քանի որ շփոթութեան տեղի չենք տար երբ քեզ, մեզ, ձեզ ձեւերը հայցականի վերապահելով՝ տրականի յատկացընենք քեզի, մեզի, ձեզի ձեւերը, ինչպէս որ կ'ընդունի Նամակագիր Վ.։ Ասոր դէմ Հրանդ Ասատուր կ'առարկէ թէ ժողովուրդը քեզ և քեզի, մեզ և մեզի, ձեզ և ձեզի ձեւերը հաւասարապէս կը գործածէ թէ՛ հայցականի, թէ՛ տրականի համար, բայց որքան որ ես ուշադիր եղած եմ, ժողովուրդը աւելի մեզի, քեզի, ձեզի ձեւերը իբրեւ տրական կը գործածէ քան թէ իբրեւ հայցական, թէեւ երբեմն ալ իրարու հետ կը շփոթէ։ Ժողովուրդի լեզուին մէջ քերականական ամէն ձեւերն ալ կան, բայց այդ ձեւերու ճիշդ գործածութիւնը չենք կրնար գտնել հոն. ժողովուրդը հին ատեններէ ի վեր զանոնք կը շփոթէ իրարու հետ։ Այդ շփոթութեան արդիւնքն է որ օրինակի համար, չորս, երկուս, պաս (=պահս), ծախս, աւետիս, եւն. հայցական ձեւերը գաւառաբարբառներու մէջ գործածական դարձած են իբրեւ ուղղական, փոխանակ չորք, երկուք, պահք, ծախք, աւետիք, եւն. չորս և աւետիս ձեւերը, ինչպէս յայտնի է, ընդհանուր գործածութիւն ստացած և գրական դարձած են։ Այսպէս ալ երբեմն ժողովուրդը զինք, զիրենք հայցականի ձեւերը ուղղականաբար կը գործածէ և կ'ըսէ զինք կերաւ, փոխանակ ինք կերաւ. հակառակը տրականի ինծի ձեւն ալ հայցականաբար կը գործածէ ու կ'ըսէ ինծի տեսաւ, ինծի ծեծեց, եւն. զիս տեսաւ, զիս ծեծեց, եւն. ըսելու տեղ։ Ուրեմն քերականական ձեւի մը ժողովուրդի լեզուին մէջ քիչ մը շփոթ և քմահաճ գործածութիւն ունենալէն պէտք չէ հետեւցնել թէ այդ ձեւն իր որոշ տեղը չունի։ Հ. Այտընեան կանոնին գրած և քեզի, մեզի, ձեզի ձեւերը իբրեւ տրական ներկայացուցած է (տես Քնն. Քերակ. էջ 39). արդէն ժամանակէ մը ի վեր գրողներէ շատերն ալ այս ձեւերը ընդունած են և կը գործածեն իբրեւ տրական, ու անգամ մը որ այդ ձեւերը տրականի վերապահենք՝ ա'լ պէտք չենք ունենար զքեզ, զմեզ, զձեզ գրելու, փոխանակ լոկ քեզ, մեզ, ձեզ։

Նեղոկիա

ՅՈՎՀ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Փաստաբան Աւետիս էֆ. Սուրէնեան նամակ մը ուղղած է Ս. Պատրիարք Հօր, յայտնելով թէ որոշած է՝ իբր հայ անհատ մը՝ Շէրիի դատարանին առջեւ դատ բանալ Փարակէօղլեան ժառանգորդներուն դէմ, հաստատելու համար հանգուցեալ Տիգրան էֆ. Փարակէօղլեանի կտակին օրինաւորութիւնը։ Սուրէնեան էֆ. բողոքելով Ազգ. Վարչութեան և Փարակէօղլեան ժառանգորդներուն միջեւ գոյացած 20,000 ոսկիի հաշտութեան դէմ, կը հրաւիրէ Ս. Պատրիարքը՝ Փարակէօղլեան ժառանգորդներուն չյանձնել կտակագիրը որ, ըստ իրեն, դատին մէջ գործածուելիք ամէնէն հզօր փաստը կամ փաստերէն մէկը պիտի ըլլայ։ Կը յայտնէ թէ Վարչութեան մէջ Ս. Պատրիարք Հօր խորհրդակից անձերուն կարողութիւնը և իմաստութիւնը գնահատողներէն է, բայց կ'երեւայ թէ, կ'ըսէ, այս կտակի խնդրին նկատմամբ պէտք եղած օրինական ուսումնասիրութիւնը չէ եղած։

Ի վերջոյ, Սուրէնեան էֆ. կը յայտարարէ որ, եթէ մինչեւ հինգ օր Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ պաշտօնապէս ծանուցանի լրագիրներուն միջոցաւ թէ կտակագիրը կը մնայ Պատրիարքարանի մէջ և թէ հաշտութիւնը մերժուած է, ինք ևս պիտի կենայ դատի ձեռնարկելէ։

—Ազգային վարժարաններու մէջ կրօնքի և քրիստոնէութեան դասերու կանոնաւորապէս և օգտակար կերպով աւանդման և ատոնց յատկացուած ժամերու յաւելման համար, Կրօն. Ժողովին կողմէ տակէ առաջ տրուած մէկ որոշման գործադրութեանը հսկելու պաշտօնով, Տ. Սահակ աւագ քահանայ Տ. Սարգսեան կրօնական տեսուչ կարգուած էր։ Առարկուած ըլլալով որ պիտանի անձնաւորութեան պաշտօնաւ այդ նպատակին որոշեալ գումար մը չի կրնար յատկացուիլ, Կրօն. Ժողովը որոշեր է այս օրուան Խառն Ժողովին ներկայացնել խնդիրը, յայտնելով որ կրօնական տեսչի մը պաշտօնը խիստ կարեւոր և օգտակար կը նկատէ և հարկ է ուրիշ խնայողութիւններով գումար մը յատկացնել այս պաշտօնին։

—Երէկ Օրթագիւղի մէջ կատարուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հօրեղբօրորդի Յարութիւն էֆ. Օրմանեանի յուղարկաւորութիւնը, որուն ներկայ գտնուեցան՝ ի դիմաց Ն. Սրբութեան՝ Տ. Գինէլ վարդապետ և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։ Հանգուցեալը, վկայեալ դեղագործ միանգամայն քաջավարժ էր թռչուն զմռսելու արհեստին՝ որուն բերմամբ կայս. Պալատան ծառայութեան մէջ գտնուած ըլլալով քանիցս, դեր-հազարապետի աստիճան ստացած էր։ Հինգ տարի առաջ թռչուններէն գործ մը հրատարակած է այդ արհեստին վրայ։

—Կը յիշուի թէ տակէ առաջ յանձնաժողով մը կազմուած էր Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկ. Յովհաննէսեանէ, Եուսուֆեան Տիգրան և Տէմիրճիպաշեան Սիմոն էֆէնտիներէ, որպէս զի Շապին Գարահիսարի, Էնկիւրիի և Բաղէշի նախորդ առաջն. տեղապահներու հաշուական գործերը քննեն։ Այս Յանձնաժողովը Ամբրոսիոս վարդապետի հաշիւներուն քննութիւնը աւարտած ըլլալով, անցեալ երկուշաբթի օր Ղալաթիոյ Խորհրդարանը նիստ մը բրաւ քննելու համար Էնկիւրիի նախորդ առաջն. տեղապահ Տ. Եղիշէ Վ. Գաֆիսեանի հաշիւները։ Յանձնաժողովը այս մասին Էնկիւրիէն հասած գիրերը կարդալէ ետքը, Տ. Եղիշէ վարդապետի բերանացի բացատրութիւնները լսեց։

Յանձնաժողովը՝ նպաստի բաշխման ատեն Բաղէշի նախորդ առաջն. տեղապահ Տ. Յակոբոս Վ. Շահպազեանի վերագրուած կարգ մը պակասութիւններու մասին հասած գիրերն ալ հաղորդած է նոյն վարդապետին, որ տեղեկագրով մը պատասխանած է եղած առարկութիւններուն։ Յանձնաժողովը իր յառաջիկայ ուրբաթ օրուան նիստին մէջ կարգ մը բացատրութիւններ ալ պիտի առնէ Տ. Յակոբոս վարդապետէն և այս երեք տեղապահներու մասին իր վերջնական տեղեկագիրը պատրաստելով պիտի մատուցանէ Վարչութեան։

—Զարաանձագի առաջն. տեղապահ Տ. Մակար վարդապետի կողմէ Պատրիարքարան հասած նամակ մը վերստին կը յայտնէ թէ առ ի չգոյէ վարժարանի շատ մը աշակերտներ, փողոցները կը թափառին և օտարներն ալ կ'օգտուին այս առիթէն, հիմնելով կրթական հաստատութիւններ։ Տ. Մակար վարդապետ, նպաստ կը խնդրէ Պատրիարքարանէն վարժարան մը բանալու համար Զարաանձագի մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ անցեալ օգոստ. ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են Հիւանդանոցիս.

Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Աշգեան 108 ղշ., Տ. Յովհաննէս աւագ քահանայ Մկրեան 40, Մէկ քանի մարդասէր անձինք՝ ձեռամբ Մըսթըր Ու. Ու. Ուիլթոնի 30 օսմ. ոսկի, (3240), Աֆիոնի գնահատիչ Պ. Նիքոլաքի Կանի օղլուի միջոցաւ գնահատեալ ափիոնի հասոյթէն 2241, Կարապետ էֆ. Գ. Կիւլպէնկեան ի Լոնտոն 1188, Պետրոս էֆ. Պ. Կարապետեան ի Գահիրէ 1080, Թ. և Տ. Բարազամեան էֆք. 1080, Պորտ ընկերութեան գանձապահ Մըսթըր Ու. Ու. Բիլթի ձեռամբ Ժընեվցի մէկ քանի մարդասէրներէ 756, Միհրան էֆ. Սէթեան 600, Աստուածածին Սուրբ Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ մէջ շրջագայեալ պնակաց հասոյթ՝ ձեռամբ Գանձապետ Միսաք էֆ. Գուրունեանի 569, Տիկին Աղաւնի Դավալեան 540, Տիկին Յուսուֆեանց Տիգրէր 540, Յակոբ էֆէնտի Սթամպուլեան 540, Պօղոս էֆէնտի Հէյվանեան Սիվրիհիսարցի՝ իր եղբօր Սաեփան Հէյվանեանի հոգւոյն 540, Գրնալը կղզի բնակող մի քանի բարեսէր անձերէ՝ ձեռամբ Գրիգոր էֆ. Արապեանի 355, Տիկին Անիկ Բ. Մանուկեան 324, Զգօն էֆ. Սիրաքեան 240, Տիկին Բրապ Աղասեան 216, Տօքթ. Խնկիրեան էֆ. օգոստ. ամսական 216, Տօքթ. Դաւիթեան էֆ. 216, Լեւոն էֆ. Ներսէսեան Սիվրիհիսարցի՝ վասն հոգւոյ Տիկին Մարիամ Լուսարարեանի 216, Կարապետ էֆ. Բուլճեան 120, Ճիզիկ վաքըֆի հասոյթէն՝ ձեռամբ Արշակ էֆ. Եսայեանի 108, Նիկոմիդիոյ Զաքար գիւղի ազգայիններէ 95, Տիկին Զարուհի Մուրատեան Աստարադցի 60, բարեպաշտուհի Տիկին մը բաժ իր ուխտի 54, Մահտեսի Յակոբ էֆ. Բաբայեան 54, Մկրտիչ էֆ. Պահչեպանեան 40, Կարապետ էֆ. Կուրտիկեան 40, Կարապետ էֆ. Գասպարեան՝ Սիվրիհիսարցի 27, Անժէլ Սըլահվէրտիեան 20, Իսկուհի Գ. Շահպազեան 20, Գարեգին էֆ. Պասմաճեան յուլիս եւ օգոստոս 20, Գրիգոր էֆ. Փափազեան՝ յունիս, յուլիս 20, Տիկին Աղաւնի Դաւիթեան 5 ղշ.։ Համագումար 15519 ղշ.։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան

Ատենապետ Ատենադպիր
Գ. Մ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ԱԶԴ.—Տօք. Ն. Տաղաւարեանի Առողջապահութիւն գործին բաժանորդները իրենց ընկալագիրները կեդրոնատեղին ներկայացնելով կրնան ընդունիլ զայն։

Գաւառաց և արտասահմանի բաժանորդներն իրենց Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչներուն թող հաճին յղել իրենց ընկալագիրները՝ որոնց պիտի յանձնուի գիրքը, Պըլտըրեան տպարանէն ստորագրեալ։

Անվճար մնացած ընկալագիրներն արժէք չունին։

133 2-2

ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Դ. տարին այս անգամ մանկավարժութեան նոր պահանջներուն համեմատ ընդարձակուած և հրապարակ ելած է։ Այս առթիւ կը ծանուցանեմ նաև գաւառացի Պատ. ուսուցիչներուն նոր

«ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՍ
(Տարրական-դասընթացք Ա. տարի)

Հրատարակումը, որ Սեպտ. ամսուան մէջ ամբողջապէս ուսուցանելով 120 ԱՐՏԱՑԱՅՏԻՉ պատկերներով լոյս պիտի տեսնէ։ Սոյն ընթերցարանը Տարր. դասընթացքի Ա. տարւոյն բոլոր առարկաները ընթերցման ձեւին տակ կը պարունակէ, որով աշակերտը առանց ուրիշ դասագրքի պէտք ունենալու անկէ պիտի սորվի լեզու, կրօնք, ախորժագր. երկրաչափութիւն, բնական գիտութիւն, գիր, գծագրութիւն. Նկարագիր կազմող նիւթերը առնմային կեանքէն առնուած են, իսկ ոտանաւորները հին ու նոր ժամանակներու մէջ երգուած գաւառական ժողովրդային երգեր են։ Կը պարունակէ նաև առածներ հանելուկներ և հեքեաթներ։

Եթէ գաւառացի ուսուցիչներ նամակով դիմեն պատրաստ եմ մէյ մէկ օրինակ ձրի ղրկել «գաւառական կարգապահութիւն» անուն գործին հետ։

Հասցէ
Արխաս Յ Պոյաճեան Կ. Պոլիս Օրթաքէօյ
Ա. Յ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ

104 4-6

ԱԶԴ. — Իզմիրի Ներսէսեան Որբանոց-սիրաց ընկերութեան Գործադիր ժողովը Որբանոցին համար ներքին հսկիչի մը պէտք ունի։ Զ ի բնակարան, ուտեստ, զգեստ, լուացք. ամսական 250 ղրշ. (Մէճ. 20)։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար փութով դիմել Ժողովոյս ատենապետին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՁԵՆՆԵՆՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Նոյէ Վրէյէ Ալզաս-Լորէնի խնդրին վրայ, սա յօդուածը հրատարակած է.

«Բացարձակապէս անհրաժեշտ է յայտարարել մեր բարեկամ Ֆրանսացիներուն թէ բուն իսկ ռուսական քաղաքական շրջանակներուն մէջ ոչ ոք խորհած է Ալզաս-Լորէնի խնդրին տալ այն լուծումը, զոր Բարիզի թերթ մը Ֆրանսայի համար վիրաւորիչ հեգնութիւն մը կը նկատէ։ Ֆրանսայի անկեղծ բարեկամ բոլոր Ռուսերը միշտ խորհած են և այս օր ալ ամէն ատենէ աւելի կը խորհին թէ այս խնդիրը չի կրնար լուծուիլ այնպիսի եղանակով մը որ համաձայն չըլլայ Ֆրանսայի ազգային իղձերուն և շահերուն. Ֆրանսա միայն իրաւունք ունի բանակցելու Գերմանիոյ հետ՝ այս ու այն կարգադրութեան կարելիութեանը վրայ, եթէ գերման կառավարութիւնը հակամէտ ըլլայ կարգադրութեան մը»։

«Ռուսիա իր դաշնակիցն բան մը չպիտի պահանջէ Ալզաս-Լորէնի խնդրին մէջ։ Այս մասին ո և է խորհուրդ ալ պիտի չի տայ Ֆրանսայի և երբեք Ֆրանսայի հաշւին անհնարաւոր վիրքին պիտի չդպչի, որովհետեւ իրաւունք մը չունի։ 1870-71ի պատերազմին հետեւանքները դուրս պիտի մնան միջազգային դեսպանախորհրդին։ Այս կարծիքը յայտնելով, համոզուած ենք թէ կատարելապէս համաձայն ենք Ռուսիոյ հանրային կարծիքին և Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը վարող շրջանակներուն։ Այս մասին այնչափ համոզուած ենք որ այլ ևս պիտի չխօսինք այս խնդրին վրայ, որուն համար պարտաւորեցանք քանի մը բառ ըսելու։»

—Ֆրանսա ապաստանած Ալզաս-Լորէնցիները անցեալ հինգշաբթի իրիկուն գումարում մը ունեցան Բարիզի մէջ և սա յայտարարութիւնը քուէարկեցին.

«Ալզաս-Լորէնցիները, հաւաքուած 1898 սեպտ. 15ին Բարիզի Թաղապետութեան Թ. շրջանակին հանդէսներու սրահին մէջ, իրենց յարգանքը կը մատուցանեն Նիքոլա Բ. Զարին այն վեհանձն ներշնչման համար որով ընդհանուր զինաթափութեան առաջարկութիւնը բրաւ. համոզուած ըլլալով որ մեր օգտամիտ ու հաւատարիմ դաշնակիցը, Եւրոպայի բաժանման ճիշդ տարի մը յետոյ, իր ծրագիրը յղացած է մի միայն ազգաձիգներու արդարութեան և իրաւունքի սկզբունքներուն յաղթանակը, որոնց կոչում կ'ընէ իր առաջարկութեանը մէջ, համոզուած ըլլալով նաև թէ ֆրանսական կառավարութիւնը իր պարտքը կատարած է կամ պիտի կատարէ, այն ատեն միայն հաւանելով դեսպանախորհուրդին, երբ յաւիտենական արդարութեան և գերազոյն շահին պահանջած վերապահումները ներկայացուցած ըլլայ, հանդիսաւորապէս կը յայտարարեն թէ Ալզաս-Լորէնցիները, բողոքելով հանդերձ տեւողական բռնակալութեան և ժողովուրդներու եղբայրակցութեան, երբեք պիտի չկրնան ընդունիլ այնպիսի կարգադրութիւն մը որ արդարութեամբ ու վերջնական կերպով լուծէ Ալզաս-Լորէնի խնդիրը. միայն սա պարզ, մեծ ու օրինաւոր որոշումը կ'ընդունին, որ իրաւունքին ուժ տալով, Եւրոպայի շահուն համար յաւիտեան երկու թշնամի ցեղեր միացնելով, Ալզաս-Լորէնը վերադարձնէ իր մօրը, Ֆրանսայի։ Կը հրաւիրեն բոլոր Ֆրանսացիները ուժ տալ այս պահանջումին, որ Ալզաս-Լորէնցիներուն չափ զիրենք ալ կը շահագրգռէ, նկատելով որ Ֆրանքֆորթի դաշնագրին վերջնական նուիրագործումը ընդունիլը՝ պիտի նշանակէ ամբողջ աշխարհի առջեւ անպատուել Ֆրանսան որ ատոնց պատերազմի և իր յաւիտենական կորստեան համակերպած պիտի ըլլայ։»

—Սպանիոյ պաշտպանողականներուն պետ Պ. Սիլվէլա այսպէս պատասխանեց Կոլտամի հրաւէրին, որով քաղաքական անձնաւորութիւններու կարծիքը ուզած էր Զարին առաջարկութեանը վրայ.

«Սպանիոյ համակրութիւնները Զարին ու իր ժողովուրդին համար կասկածի տեղի չեն տար և կը հաստատեմ թէ ամէն պարկեշտ սիրտեր յայտնի ընդունեցին այս վեհանձն նախաձեռնութիւնը. բայց ներեցէք ըսեմ թէ Սպանիոյ արդի կացութեան մէջ պարտաւոր ենք լուռ մնալ, շատ մը պատճառներու համար որոնք անշուշտ պիտի չվրիպին ձեր քաղաքական փորձառութենէն և գրական ճաշակէն։»

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյ անդամ գնդապետ Սըր Հովարտ Վինսընթ ալ պատասխանած է.

«Վեհ. Զարին ընդհանուր զինաթափութեան առաջարկութիւնը շատ հաճութեամբ կ'ընդունիմ, և ոչ ոք Ն. Վեհափառութեան չափ լաւագոյն կացութեան մէջ կը գտնուի անոր մեծ օրինակը տալու։ Այսօր իսկ Ռուսիա կ'երթամ այս առթիւ ուսումնասիրելու զգացումները այս մեծ ազգին որ մէկ քանի կէտերու վրայ մեր ախոյեանն է. Գալով Անգլիոյ, կարծեմ թէ անոր բանակը ու նաւատորմը հիմնովին իր տկարագոյն վիճակին մէջն է։ Մեր երիտասարդութիւնը զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւն չունի։ Մեր ունեցած քանի մը զինուորները ու նաւաստիները, Զարին ուզած զինաթափութեան վիճակը կը ներկայացնեն։»

—Թայմզին Բելգրատցի թղթակիցը այսպէս կը պարզէ այն պատճառը որով Նիքոլա Բ. կայսրն ըրաւ ընդհանուր զինաթափութեան առաջարկութիւնը.

Երեք ամիս առաջ Ռուսիոյ նշանաւոր միլիոնատէրներէն հրեայ մը, որ սեղանաւորական մեծ գործերու մէջ գտնուելէ յետոյ քաշուած է, աշխատասիրութիւն մը կը պատրաստէր, պարզելով պատերազմին աղէտալի վախճանը և պատերազմի ծախքերուն հետզհետէ աւելնալէն առաջ գալիք վնասը։ Հրատարակութիւնը դժուարութեան հանդիպելով, ներքին գործոց նախարարին կը դիմէ, բայց սա կը յայտարարէ թէ հրատարակութիւնը պիտի չկրնայ արտօնել։ Հրեան ասոր վրայ կը դիմէ ելմտական նախարարին և յարաբերութիւն կը հաստատէ։ Կը խնդրէ նախարարին որ գիրքը կայսեր ներկայացնէ և կը յաջողի։ Հրեան իր աշխատասիրութիւնը կը մատուցանէ Զարին, որ շատ կ'ուրախութիւն կու տայ. Հեղինակը այն տեսակէտով բերանացի ալ կը բացատրէ թէ պատերազմի ծախքերը ո՛րչափ բեռ մը եղած են ժողովուրդին վրայ։ Զարը ներկայացուած խնդրին չափազանց շահագրգռուելով, տեսակցութիւնը ժամէն աւելի կը տեւէ։ Անհաւանելի այս է ծագումը զինաթափութեան առաջարկին որով այսօր կը զբաղի ամբողջ աշխարհ։

ԱԿԻՆԱԼՏՕ, Փիլիփինեաններու ապստամբապետը, յանձնեց իր ձեռքը գտնուած սպանիացի 9000 գերիները։

ԷՄԻԼ ԶՕԼԱՅԻ ի մօտոյ Բարիզ վերադառնալու զրոյցին առթիւ իր բարեկամներէն մէկը որ յարաբերութեան մէջ է անոր հետ, յայտարարեր է.—«Պ. Էմիլ Զօլայի ի մօտոյ Բարիզ վերադարձին լուրը ստոյգ կրնայ նկատուիլ։ Մեծանուն վիպասանը հարկաւ պիտի դառնայ իր բնակարանը, Պըրիւսէլ փողոց։ Հիմակուընէ անկարելի է թուական մը ճշդել, որովհետեւ Զօլա կը բաղձայ որ Բարիզ դառնալուն Բիքարի գործերը և ուրիշներ բոլորովին կարգադրուած գտնէ։ Այն ատեն միայն իր փաստաբանը պիտի վերսկսի գրաւել նայեմերի մեծ դատով և նոյն միջոցին է որ Զօլայի ներկայութիւնը Բարիզի մէջ պիտի կրնայ օգտակար ըլլալ իր շահերուն։»

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ՎԵՐԱԴԱՏՈՒՄԸ.— Բարիզի մէջ քանի մը երեսփոխաններ նամակներ գրելով փափաք կը յայտնեն որ Խորհրդարանը վճռէ թէ Տրէյֆիւսի վերադատումը պէ՞տք է թէ ոչ։ Թան պնդել կու տայ թէ վերադատումի խնդիրներուն մէջ Խորհրդարանը գործ մը չունի, որովհետեւ 1895ի օրէնքը, դատական սխալները դարմանելու համար ոեւէ դեր մը չի տար Խորհրդարանին։ Օրէնքը, կը յայտնէ Թան, սահմանած է եղեռնական կամ պատժական գործի մը վերադատումը պահանջելու իրաւունքը ունեցողները։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Անգլիոյ լրագիրներուն մեծ մասը խօսելով Տրէյֆիւսի խնդրին վրայ, կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի ներքին քաղաքական կացութիւնը հետզհետէ վրդովիչ և խորհրդաւոր կը դառնայ։ Կը խրատէ Հանրապետութեան նախագահը որ բացորոշ կերպով վճռէ թէ վերադատում կ'ուզէ՞ թէ ոչ։

ԶՕՐԱՎԱՐ ԶԻՒՐԼԻՆՏԷՆԻ ՀՐԱԺԱՐԱԳԻՐԸ.—Ահաւասիկ զօրավար Զիւրլինտէնի հրաժարագիրը զոր ուղղեց նախարարապետին.

«Կը խնդրեմ ընդունեցէք հրաժարականս պատերազմական նախարարութենէն։ Տրէյֆիւսի դատին թուղթերը ուսումնասիրելով լաւ համոզուեցայ անոր մեղապարտութեանը վրայ. ուստի, իբրեւ բանակին պետը, ուրիշ բան չեմ կրնար ընդունիլ, բայց եթէ ամբողջութեամբ պահել Տրէյֆիւսի դէմ արձակուած վճիռը։»

ՄԱՀ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ.— Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը, Էլիզապէթ կայսրուհւոյն յուղարկաւորութենէն անմիջապէս ետքը, իր ներկայութեան ընդունեց Հունգարիոյ նախարարապետը, Պարոն Պանֆի, որուն սա խօսքերը բրաւ. «Ասկէ ետքը առաջուընէ մէկ քանի պատիկ աւելի պիտի աշխատիմ, որովհետեւ միակ մխիթարութիւնս պիտի ըլլայ աշխատութիւնը։ Կարելի է որ առտուընէ մինչեւ իրիկուն եթէ աշխատիմ, կարենամ ատեն մը մոռնալ սիրտս վիրաւորող վիշտը։»

—Յունաստանի քոնթրոլի յանձնաժողովը Աւստրիոյ կայսրուհւոյն մահուան առթիւ արտակարգ գումարում մը ունեցաւ և սա հեռագիրը ուղղեց Կոլուխովսքիի կոմսին.—«Յունաստանի միջազգային քոնթրոլի յանձնաժողովը, Աւստրիոյ վեհապետին և բոլոր ազգին կրած վիշտին համար, յարգանքով իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Ձեր Վսեմութեան։»

—Գերմանիոյ կայսեր Վիէննա ժամանումին նկատմամբ սա նոր մանրամասնութիւնները կը քաղենք Վիէննայի թերթերէն.

Ինչպէս ծանուցինք, Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը երկաթուղիի Հիւսիսային կայարանը գնաց, դիմաւորելու Վիլհէլմ Բ.ը։ Կառախումբը երբ կայարան ժամանեց, Գերմանիոյ կայսրը պատուհանին առջեւ կեցած էր և Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը տեսնելուն պէս ձեռքով նշան ըրաւ անոր։ Կառախումբը երբ կեցաւ, Աւստրիոյ կայսրը փութաց Վիլհէլմ Բ.ի գտնուած վակոնին դրանը առջեւ և ողջագուրեց զայն։ Երկու վեհապետները քանի մը անգամ զիրար համբուրեցին։ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը կ'արտասուէր։ Վիլհէլմ Բ.ի դէմքէն կ'երեւար թէ շատ յուզուած է. թաշկինակը հանելով սկսաւ արտասուքը սրբել։ Երկու կայսրերը ձեռք ձեռքի տուած կառք նստեցան և Հոֆպուրկ գացին։

ՖԱՇՕՏԱ.— Խարթումէն կը հեռագրեն թէ կը վախցուի որ Ֆաշօտայի մէջ անգլիացի ու Ֆրանսացի զինուորները ընդհարում մը ունենան։ Կը կարծուի թէ Քիչնըր փաշա գերի պիտի բռնէ հրամանատար Մարշանը ու սպաները, զորս Գահիրէ ու Աղեքսանդրիա պիտի ղրկէ եւ անկէ Ֆրանսա։

ՍՈՒՏԱՆ.—Պաշտօնական լուր մը նայելով Խարթումի Էմիրը պաշարուած է անգլօ-եգիպտական զինուորներու կողմէ։ Մէկ երկու օրէն պիտի բռնուի։ Օսման Տիկնայի զինուորներուն շատը գերի բռնուած են։ Կը յուսացուի որ Օսման Տիկնա ձեռք անցնի։ Օմտուրմանի մէջ գերի ինկած Հապէշները, որոնք Քիչնըր փաշայի կողմէ ազատուեցան, Գահիրէ կ'երթան, ուրկէ Կարմիր ծովու ճամբով Հապէշստան պիտի ուղեւորին։

Պ. ՄԱՔ ՔԻՆԼԻ կ'երեւայ թէ շատ դժուարութիւն պիտի քաշէ կազմելու այն յանձնաժողովը որ պիտի քննէ պատերազմական նախարար Պ. Էլճէրի և քանի մը սպաներու դէմ եղած բողոքները։ Զօրավար Շէֆիլտ, ծերակուտական Կորտոն և Պ. Տանիէլ Սամըրզ, որոնք բարձր անձնաւորութիւններ են և ծանօթ իբրեւ ողջամիտ ու անաչառ, չեն ուզեր անդամակցիլ այդ յանձնաժողովին։ Կ'ըսուի թէ ուրիշներ ալ սոյն օրինակին պիտի հետեւին։ Ինչ որ ալ ըլլայ, յանձնաժողովը եթէ չի կրնայ կազմուիլ, Խորհրդարանը, Նոյեմբերին, պիտի զբաղի այդ խնդրով։

ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐԸ.—Իտալիոյ երեսփոխաններէն Պ. Պարցիլայի ծանուցեր է նախարարապետ զօրավար Բէլլուի թէ Խորհրդարանի նստաշրջանը բացուելուն հարցապնդում մը պիտի ուղղէ կառավարութեան, Թրիեսթէի ցոյցերուն և Ծայրայեղներու արարքին վրայ։

—Իտալական թերթ մը, «Ռաֆֆարօ» «Իտալական Թրիեսթէ» խորագրով յօդուածի մը մէջ կ'ամբաստանէ Թրիեսթէի խորհուրդն ու աւստրիացի պաշտօնեաները, ըսելով որ թէ՛ շփոթութիւններուն առիթ տուած եւ թէ՛ դրդած են։ Այս շփոթութիւնները, կը յարէ Ռաֆֆարօ, աւելի պիտի ընդարձակուին, եթէ իտալական տարրը հալածուի։ Իտալական ուրիշ լրագիրներ ալ Զուիցերիոյ դէմ բուռն յօդուածներ կը գրեն Էլիզապէթ կայսրուհւոյն մահուան առթիւ։ Քաղաքական շրջանակներուն մէջ շատ կը խօսին այս յօդուածներուն վրայ։

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՅԻ ազգային աշխատութեան ընկերութիւնը որոշեց հեռագրով մը խնդրել կառավարութենէն որ Սպանիա պահէ Փիլիփինները։ Նոյնպէս Սպանիա պահանջէ Մ. Նահանգներէն որ Քուպայի ու Փորթօ-Րիքոյի մէջ սպանիական արտադրութիւնները առանձնաշնորհումներ ունենան։

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ թրամուէյները ուրբաթ առաւօտուընէ դադրեցան, բայց չի յուսացուիր որ երկար տեւէ։ Այս վիճակին տեղի տուին թրամուէյի ձիապանները, 1200ի չափ, որոնք կ'ուզեն աշխատութեան ժամերը քիչցնել։ Թրամուէյի կառքերը ախոռներէն չկրցան դուրս հանուիլ. կառավարիչները ու կառավարներն ալ համաձայնած են իրենց պաշտօնակիցներուն։

ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Անցեալ հինգշաբթի իրիկուն Ալժէրի մէջ հակահրէական մեծ միթինկ մը տեղի ունեցաւ, որուն մասնակցեցան երկու հազար հոգի, մեծ մասը կին։ Զանազան ճառեր արտասանուեցան։ Անթի-Ժուիֆ խմբագրապետ Պ. Լիւսիէն Շուլ ըսաւ. «Եթէ Հրեաները կ'ուզեն մեկնիլ, իրենց ճամբուն ծախքը պիտի վճարենք։ Եթէ մնալ ուզեն, 1793ին եղածին պէս, հրեաներուն նկատմամբ պիտի գործադրուին այն բաները զորս մեր հայրերը ըրին ազնուականներուն» Միթինկը աւարտելուն ներկաները «Անկցին Հրեաները» գոչելով մեկնեցան։

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ.— Սերպիայէն առնուած վերջին լուրի մը նայելով, Նաթալի Թագուհին մտադիր չէ Պելկրատ երթալու։ Աշունը Պիարիցի մէջ պիտի անցընէ և ձմեռը՝ Իտալիա։

—Մօլէ Նովէնէ կ'ըսէ թէ Նաթալի Թագուհին իր որդւոյն, Ալեքսանդր Թագաւորին հետ Պատէն Պատէնի մէջ պիտի տեսակցի, ուր այժմ կը գտնուի Թագաւորը։ Նաթալի Թագուհին շաբաթ մը իր որդւոյն քովը պիտի մնայ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ մէջ Ֆրանքֆորթէր Ցայթունկի թղթատարատան միջոցաւ վաճառումը արգիլուեցաւ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՅԱԾԱՆԱՒ ՄԸ.—Անցեալ շաբաթ օր Հավրի մէջ ծովը իջաւ նոր յածանաւ մը, Ռիօ-տէ-լա-Բլաթա, զոր Հարաւային Ամերիկա բնակող Սպանիացիները կը նուիրեն Սպանիոյ։ Բոլորովին պողպատէ շինուած է. ունի 75 մէթր երկայնութիւն, 80 մէթր լայնութիւն, երկու մեքենայ եւ ժամը 20 հանգոյց արագութիւն։ Պիտի զօրացուի 14 թնդանօթով եւ թորփիլ արձակող երկու խողովակով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ հունձքերու մասին Սոֆիայէն կը գրեն թէ եգիպտացորենները եւ բանջարեղէնները լաւ վիճակ մը ունին Տօպրուճայի եւ Սիլիստրէի կողմերը։ Թաթար Բազարճըքի եւ Փիլիպէի շրջականներուն մէջ բերքը առատ պիտի ըլլայ։ Այգիները լաւ վիճակ մը չունին։ Այս տարի ալ Ռումիլիէն եւ Յունաստանէն գինի գնել հարկ պիտի ըլլայ։ Ծխախոտը, անիսոնը եւ սուսամը սկսան հնձել։ Շատ մը տեղերու մէջ աշնան վարուցանը սկսաւ։

—Սոֆիայի մէջ սեպտ. 25ին ճարտարարուեստի ու առեւտուրի նորակառոյց թանգարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ։ Կազմակերպիչ յանձնաժողովին նախագահն է առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ. Վելիչքով։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Թագաւորը հաւանօրէն ամբողջ հոկտեմբեր ամիսը [illegible] մնայ, Տանիմարքայի Թագուհին հիւանդութեան պատճառաւ։

—Սբեցէ ու Բսարա զրահաւորները նախնական նորոգութիւն մը կ'ընեն Պիրէոսի մէջ եւ ետքը Հավր պիտի երթան, ամբողջովին նորոգուելու համար։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.—Քէմբէռնէն անուն առագաստանաւ մը Ֆիւսէլի մօտերը (Անգղիական ծով) վերջերս ընկղմեցաւ։ Աւազ բեռցած էր եւ մէջը կային 10 հոգի։ Թէեւ խուզարկութիւն կատարուեցաւ, բայց բան մը չկրցան գտնել։ Կ'երեւայ թէ տասը հոգին խեղդուած են։

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Բարիզի օսմ. դեսպանատան խորհրդական անուանուեցաւ Ա. քարտուղարը, Նապի պէյ, որուն յաջորդեց Բ. քարտուղարը Մուհիէտտին պէյ, ասոր ալ յաջորդեց քարտուղար Արիֆի պէյ։

—Բ. Դրան խորհրդականներու տեղակալին օգնական անուանուեցաւ Քարտիֆի օսմ. նախորդ հիւպատոս Ճէլալ պէյ։

—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վարչութեան մասնագէտ խորհրդականի օգնական եւ շինութիւններու տեսուչ Րաֆիք պէյի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրուհւոյն համար, դեսպանատան Հէլ պահականաւին հրամանատար Փոն Շուարց երէկ առտու Սանթա Մարիա եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ կատարել տուաւ։ Թէ՛ այդ և թէ՛ Թարապիոյ պահականաւին սպաները ներկայ էին։ Եկեղեցիին մէջտեղը մահարձան մը դրուած էր։ Իտալերէն, սլաւերէն ու գերմաներէն դամբանականներ խօսուեցան։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ անցեալ շաբաթ օր Լատիններու եկեղեցիին մէջ ալ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Կուսակալին կողմէ Թարգմանը ներկայ գտնուեցաւ։

ՊԱՐՈՆ ՖՈՆ ՔԱԼԻՉԷ, Աւստրիոյ դեսպանը, առջի օր Ֆէնէր գնաց և երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին հետ։

ՋԻՎԷՐ ՊԷՅ, կրօնական գործոց տեսուչ դատական Նախարարութեան, առջի օր Յունաց Պատրիարքարանը գնաց և տեսակցեցաւ Տ. Կոստանդիանոս Ս. Պատրիարքին հետ։

ՍԱՄՈՍԻ ԻՇԽԱՆ Ստեֆանաքի Միւսուրուս պէյ, կայս. Իրատէով, արտօնուեցաւ մայրաքաղաքս գալու, իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար։

ՌԷԺԻԻՆ օգոստոս ամսուան հասոյթը եղաւ 160,000 օսմ. ոսկի։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ.— Ֆէնէրի պուլկարական եկեղեցիին օծումը երէկ տեղի ունեցաւ։ Մեծ բազմութիւն հաւաքուած էր։ Միայն հաւատացեալները կ'ընդունուէին։ Առտուան ժամ 3ին Ս. Էկզարքը, չորս Մետրոպոլիտ, երեք արքեպիսկոպոս և բազմաթիւ վարդապետներ ու սարկաւագներ, հանդիսական թափօրով հին եկեղեցիէն նորը փոխադրեցին սրբատուփը ու մասունքները։ Թափօրը երեք շրջան կատարեց եկեղեցիին մէջ եւ անմիջապէս ետքը սկսաւ օծումը։ Ս. Էկզարքը քարոզ մը խօսեցաւ եկեղեցիին շինութեանը վրայ։ Յետոյ պատարագ մատուցուեցաւ եւ Սոֆիայէն եկած երաժիշտներ երգեցին։ Ներկայ էին պուլկարական գործակատար Պ. Մարքով, իր բոլոր պաշտօնեաներով, ռուս դեսպանատան կողմէ երկու ներկայացուցիչ, Սոֆիայէն ու Փիլիպպէէն եկած պաշտօնատարներ, Ռօպէրթ Քօլէճի պուլկար ուսանողները եւ այլն։

ԵԷՏԻ ԳՈՒԼԷԻ ՍՊԱՆԴԱՆՈՑԸ.— Առջի օր Եէտի Գուլէի սպանդանոցին մէջ եզան միս վաճառողներու մորթել տուած միսերը գետինները մնացեր են, տեղ չըլլալուն համար։ Հրեաները ու մսավաճառները կռուեր են փոխադրութեան գինին պատճառաւ։ Հրեաները այդ մասին իրենց բողոքները ներկայացուցեր են Խախամապետին։ Սպանդանոցին մէջ միսի կորուստներ գոյացեր են։ Մսավաճառ մը, առջի օրը, այդ սպանդանոցէն միս գներ և խանութին հասցնելն իմացուցեր է զրկելու համար, բայց տակաւին միսերը երեւան չեն ելեր։ Երէկ Ֆաթիհի սպանդանոցին մէջ թող չեն տուեր որ եզ մորթեն, բայց նկատելով որ Պետական Խորհուրդը այս մասին որոշում մը չունի, նորէն սկսեր են մորթելու։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ անգլիական նոր դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քօնոր, Լոնտոնէն մեկնելէ առաջ, տեսակցեցաւ օսմ. դեսպանին հետ։

ԹԵՍԱԼԻԱՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԷՆ 140 տնուոր Քավալայի շրջակայ Քիրէճիւրլէք անուն տեղը բնակութիւն պիտի հաստատեն եւ 41 տնուոր ալ Մուտանիա։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիեվ երէկ Ֆէնէր երթալով տեսակցեցաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին հետ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Վարչութիւնը նոր շրջաբերականով մը ծանոյց քարանթինայի կայաններուն թէ յունիս 4/16ի շրջաբերականը այսպէս փոխուած է.

«Քոլերա, ժանտախտ և դեղին տենդ եղած և քարանթինայի ենթարկուած տեղերէ Թուրքիա գալիք ապրանքները հետեւեալ տրամադրութիւններուն պիտի ենթարկին. 1. չաղադրուած մորթերու, թարմ մորթերու, անասուններու զանազան մասերու, մազերու, թռչունի փետուրներու և քուրջերու մուտքը արգիլուած է։ 2. ճերմակեղէնները, գորգերը, հագուստները և գործածուած պարկերը, կապերտները ու բանուածքները պիտի ախտահանուին։

3. Նոր և հակի մէջ գրուած ապրանքները ազատ պիտի անցնին. միայն թէ ապրանքներու համար սնտուկներուն մէջ գրուած քարթերը առողջապահական պաշտօնեաներու միջոցաւ պիտի այրուին և անոնց տեղ հնդկական կանեփ կամ նոր բամպակ պիտի դրուին։ Հակերու արտաքին կապիչներն ալ եթէ գործածուած ըլլան, պիտի այրուին և անոնց տեղ նորեր պիտի դրուին։

4. Վերոգրեալ երկիրներէն եկած այն ապրանքները որոնք եւրոպական կամ Միջերկրականի մաքսի նաւահանգիստներէն մէկը հանուած և առողջապահական ձեւակերպութիւններուն ենթարկուած են, ազատ պիտի անցնին, պայմանաւ որ այդ նաւահանգիստին մաքսատան կամ առողջապահական իշխանութեան կողմէ տրուած վկայական մը ցոյց տրուի։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԷՆ մինչև Նէտի Պուլէ տանող ճամբան պիտի նորոգուի։

ՆԷՇԷԹ ՓԱՇԱ, հրամանատար Հելլենական սահմանագլխին, քննական պըտոյտի ելած ըլլալով Եանեա հասեր է։

ՑՈՅՆ պատանիներէն 25 հոգի, ինչպէս ծանուցինք, այս տարի ալ պետական բարձրագոյն վարժարանները պիտի ընդունուին։ Մինչև հիմա 65 հոգի աղերսագրով Պատրիարքարան դիմած են որ քըննիչ մարմնի մը միջոցաւ կարողները պիտի որոշէ և անոնց մէջէն 25 հոգին վիճակով պիտի ընտրուին։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամ 3ին Օտուն Գափուի կողմը փայտաշէն տուն մը այրեցաւ։

ՀԱԼԷՊ զրկուած քննիչ պաշտօնեաներ, որոնք Կ. Պոլիս վերադարձած են, իրենց տեղեկագիրը մատուցին ձեռնհաս պաշտօնատանն։

ՄԱՔՍԵՐԸ.—Սապահ խօսելով մաքսատուներու և մասնաւորաբար Ղալաթիոյ մաքսատան վրայ, կ'ըսէ թէ պէտք է գործողութիւնները պարզել, որովհետեւ երկար ձեւակերպութիւններ կանոնաւոր պարապ տեղը ժամանակ կ'անցնի։ Սապահ իբրև օրինակ կը ցուցնէ Լոնտոնի մաքսատունը, ուր հազարաւոր հակերու գործողութիւնները ամենակարճ միջոցի մը մէջ կը կատարուին։ Ուստի այս կէտը ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութեանը կը յանձնէ։

ՆՈՐ ՊԱՆՔԱ ՄԸ.—Պ. Էվէնէրէյս առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմելով արտօնութիւն խնդրեց գործադրելու Սօսիէթէ տը Շանժ է Վալէօռ պանքային վարչական Խորհուրդին այն ծրագիրը որով որոշած էր նոյն պանքային նոր ձեւ մը տալ «Սելէնեան Ընդհանուր Պանքա» անունով։ Պ. Էվէնէրէյս ներքին կանոնագիրն ալ մատոյց։ Պանքային պայմանաժամը 25 տարի պիտի ըլլայ։ Դրամագլուխը որ հիմա մէկ միլիոն ոսկի է, պիտի աւելցուի։

ՀԱՊԷՇ պատուիրակութիւնը որ Երուսաղէմ գացած էր, Բօր-Սայիտ դարձաւ և անկէ Ճիպութի ուղեւորեցաւ։

ԿԻՊՐՈՍԷՆ կը գրեն թէ հունձքերը այս տարի թէ՛ առատ են և թէ՛ լաւ տեսակէ, մանաւանդ արմտիքները։ Մեծաքանակ գարի, ցորեն և բակլա օտար երկիրներ ղրկուած են, անցեալ տարիէն աւելի բարձր գիներով։

—Բնիկ Կիպրոսցի Պ. Սթէլիանոս Ապոսթօլիտէս, որ յիսուն տարիէ ի վեր Անգլիա կը բնակէր, վերջերս իր ծննդավայրը դարձաւ։ Պ. Սթէլիանոս մեծ հարստութիւն մը դիզած և անգլիական բարձր ընտանիքի մը պատկանող աղջկան մը հետ ամուսնացած է։ Կիպրոս հասնելուն պէս 700 անգլիական ոսկի բաշխել տուաւ աղքատներուն։ 300 ոսկի նուիրեց Նիքոսիայի ու Լիմասոլի կրթական հաստատութիւններուն։ Լարնաքայի համար ալ, ուր ծնած է Պ. Սթէլիանոս, 450 ոսկի նուիրեց յունական վարժարան մը հաստատելու և տարեկան 50 ոսկի յատկացուց մատակարարութեանը համար։ 50 ոսկի ալ հիւանդանոցին և ուրիշ բարենպատակ հաստատութիւններուն նուիրեց։ Պ. Սթէլիանոս հանրային մատենադարան մը պիտի հաստատէ Լարնաքայի մէջ։

—Հազար հարիւր ռուս գաղթական Կիպրոս ժամանեցին։ Կ'ըսուի թէ քրիստոնեայ են. միս չեն ուտեր և զինուոր գրուիլ չեն ուզեր, Տասնաբանեայ Պատուիրանքին «Մի՛ սպանաներ»ին հետեւելով։ Ուրիշ տասը հազար հոգի ալ կը սպասուին, որոնք երկրագործութեամբ պիտի զբաղին։

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ պատերազմի դաշտին վրայ մեռնող զինուորականի մը կալուածը երբ իր զաւկին վրայ փոխանցուի, Տէֆթէրխանէն ոչ և է ծախք չառնէ։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ մէջ 30 տարի պայմանաժամով շաքարի գործարան մը հաստատելու համար մենաշնորհ տրուեցաւ։

ԲԱՐԻԶԻ 1900ի արուեստահանդէսին օսմ. ճիւղին կազմակերպութեանը համար յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։ Բարիզի օսմ. դեսպանը, ուրկէ տեղեկութիւն ուզուած էր արուեստահանդէսին վրայ, ծանոյց թէ առ այժմ միայն մեծ տէրութեանց ճիւղերուն մօտ պարապ գետին մը կայ, որուն համար պէտք է ֆրանսական կառավարութենէն անյապաղ պահանջել որ օսմ. կառավարութեան տրամադրութեանը տակ դրուի, որովհետեւ եթէ ժամանակ անցնի, պարապ գետին պիտի չմնայ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Տիմիտրի Եորկի, Տիմիտրի Բանուէլի, Սրբին ու Եանքօ անուն անձերը, որոնք անցեալ փետրուարին Թագսիմի մէջ, գիշեր ատեն, Ալէքսանտրոս անուն մարդու մը վրայ յարձակելով, բռնութեամբ գողութիւն ընել ուզած, բայց չէին յաջողած։ Ասոնցմէ Եանքօ, իբր [illegible] չարագործ, դատապարտուեցաւ մէկ տարուան շղթայակապ աշխատութեան, իսկ միւսները՝ երեքական տարուան։

ԳՐՊԱՀԱՏ.—Տօփանէի [illegible] քննիչ Վարդիտի էֆ. երէկ [illegible] նաւամատոյցէն շոգենաւ [illegible], չարագործ մը չորթեց քսակը որուն մէջ եօթը ոսկի կային։

ԱԶԴ.—Դաշնակահար Օր. Ս. Մուրատեան պատիւ ունի ծանուցանելու արգոյ հասարակութեան թէ ի Կ. Պոլիս դարձած ըլլալով պատրաստ է վարժարանաց և տուներու մէջ դաշնակի դասեր աւանդելու։

Դիմել Ղալաթիա, Գօմիսիոն խան, թիւ 23 Ս. Վարդ էֆ. եւ ընկ. թղթավաճառատուն։

135

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանս պիտի վերաբացուի սեպտ. 15ին և գիշերօթիկ աշակերտները պիտի վերադառնան Սեպտ. 14ի երեկոյին։ Անսովոր դիւրութիւններ պիտի ընծայուին արդի լեզուներու և վարժարանական ամէն ուսումներու աւանդման համար։ Եւրոպական կրթութիւն առած հիւանդապահ մը պիտի գտնուի վարժարանին մէջ։ Աշակերտուհի տալու համար գրել առ տնօրէն Տր. Փէթրիք, Պայպըլ Հաուս, Սթամպուլ, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը, սեպտ. 1էն ետքը։

112 12—12

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզի թերթերէն. 18 սեպտ.

ՍՈՒՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Գնդապետ Ֆրանք Ռոտս որ ուրբաթ իրիկուն Խարթումէն Տովր դարձաւ, մեծ գովեստով խօսեցաւ Սուտանի արշաւանքին կազմակերպութեան, Քիչնէր փաշայի ճիշտ նախատեսութեան, եգիպտական բանակին տոկունութեան և Տէրվիշներուն քաջութեանը վրայ։

Ֆաշոտայի մասին անգլիացի գնդապետը ըսաւ թէ Օմտուրմանի անկումէն ետքը թնդանօթակիրները բնականաբար դէպ ի հարաւ պիտի երթային եւ թէ անկարելի է որ հազարապետ Մաք Տօնալտ արդէն Ֆաշոտա հասած ըլլայ։

—Թան խօսելով անգլիական թերթերու սպառնալից հրատարակութիւններուն վրայ, Ֆաշոտայի խնդրին առթիւ, կ'ըսէ թէ այս կերպով դժուար պիտի ըլլայ Ֆաշոտայի խնդիրը հաշտարար ու պատուաւոր կերպով կարգադրելու գործը։

—Մօրնինկ Բօսթ Գահիրէէն հեռագիր մը կը հրատարակէ թէ Քիչնէր փաշա բացարձակ արտօնութիւն ստացեր է Ֆաշոտան պահանջելու իբրեւ եգիպտական երկիր։

—Գահիրէէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի.—Շիլլուք ցեղերը ծանօթ են՝ Տէրվիշներուն դէմ իրենց ունեցած ատելութեամբը, եւ հաւատարմական գրաւականներ տուած են Խալիֆին։ Տեղական իշխանութիւնները կը կարծեն թէ Շիլլուքներէն անոնք որոնք Ֆաշոտա կը գտնուին, Մառշանի հետ, պիտի միանան Քիչնէր փաշայի զօրքերուն երբ անոնք Ֆաշոտա ժամանեն։

ԱՆԳԼԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական անուանուեցաւ Պ. Ճօրճ Ուինտէմ փոխանակ Պ. Քըրզընի որ Հնդկաստանի փոխարքայ անուանուած է։ Պ. Ճօրճ Ուինտէմ Տովրի երեսփոխան է 1889էն ի վեր։ Լոնտոն-Չաթամ-Տովրի երկաթուղիին տնօրէններէն է։ Նոր խորհրդականը անցեալ կիրակի Լոնտոն գնաց պաշտօնին ձեռնարկելու համար։

ՉԻՆ.—Լոնտոնի լրագիրները Ուոշինկթընէն հեռագիր մը կը հրատարակեն թէ ուրբաթ իրիկուն վերջնական պայմանադրութիւն մը կնքուեր է Չինու կառավարութեան ներկայացուցիչի մը և ամերիկացի դրամատէրներու խումբի մը միջեւ, Բէնթօնէն Հան-Քօւ շինուելիք երկաթուղիի մը արտօնութեանը համար։

—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ֆրանսացի ու ամերիկացի միսիոնարները վերջին շփոթութիւններէն չեն վնասուեր։ Ապստամբապետ Սու գրգռած է այդ շփոթութիւնները։

ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐԸ.—Ուրբաթ օրը Հռոմի ոստիկանութիւնը 40 հոգի ձերբակալեց իբրեւ ծայրայեղ գաղափարներու տէր։ Նոյնպէս ձերբակալուեցան Ավանթիի լրագրին խմբագիրները, Սուչա եւ Նորի։ Հինգշաբթի գիշեր Լիվորնոյի, Չիվինոյի և Փօրլիի մէջ ալ ձերբակալութիւններ եղան։

—Աւստրիայէն իտալացի բազմաթիւ գործաւորներ Անքոնա և Ռավէնէ դարձան։ Ասոնք կը պատմեն թէ Թրիեսթէի փողոցներուն մէջ սոսկալի տեսարաններ տեղի ունեցեր են։ Տեղացիները Իտալացիներուն վրայ կը յարձակէին «Սատկին Իտալացիները» գոչելով։

—Վիէննայի իտալական դեսպանը Կոլուխովսքի կոմսին ուշադրութիւնը հրաւիրեց թէ Թրիէսթի մէջ եւ ուրիշ տեղեր եթէ Իտալացիներուն վրայ նոր յարձակումներ ըլլան, կրնան վտանգաւոր հետեւանքներ ունենալ։ Կոլուխովսքի կոմսը վստահեցուց Իտալիոյ դեսպանը, յայտարարելով որ կայսրը անձամբ հրաման տըւած է որ նոր յարձակումներու տեղի չտրուի։

—Թրիէսթէի կառավարիչը իտալական հիւպատոսարանը երթալով, պատահած դէպքերուն համար ցաւ յայտնեց և յայտարարեց թէ ոստիկանութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է Իտալացիները պաշտպանելու համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Ուաշինկթընի ֆրանսական դեսպանը ծանուցեր է Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութեան թէ հաշտութեան յանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակները սիրալիր ընդունելութիւն պիտի գտնեն Բարիզի մէջ։

—Մանիլայէն առնուած պաշտօնական հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ այլ եւս բռնի ոյժի դիմելու պէտք պիտի չմնայ։ Ապստամբապետները շատ գրգռուած են, բայց մեծ մասը կ'ուզէ բանականութեան ձայնը լսել եւ այնպիսի ընթացքի մը մէջ գտնուիլ որ քաղաքակրթեալ աշխարհի հաւանութեանը արժանանայ։

ԱՆՏԻԼԵԱՆՆԵՐՈՒ ՓՈԹՈՐԻԿԸ.—Կիրակի օրուան փոթորիկը, Պարպատեանները աւերելէ յետոյ դէպի արեւմուտք ուղղուեցաւ Սէն-Վէնսանի վրայ և ետքը՝ դէպի հիւսիս։ Պարպատեանները ամէնէն աւելի նեղուեցան հեղեղման անձրեւէն, որ հունձքերը փճացուց ու ճամբաները քանդեց։ Բուն փոթորիկին կեդրոնը Սէն Վէնսան և Կւատըլուբ էր։ Սէն-Վէնսան ողողուեցաւ լեռնէն իջած հեղեղներէն և ծովու ալիքներէն։ Ուտելիքներ, հագուստներ և անհրաժեշտ ամէն պիտոյքներ ծովը քշուեցան։ Սէն-Վէնսանի կառավարիչը կը հեռագրէ թէ 41,000 բնակիչներու երեք չորրորդ մասը անպատսպար է և անօթի։ Փութով օգնութիւն կը խնդրէ։ Արդէն հարիւր հոգիի չափ մեռած են։

ԷՏՈՒԻՆ ՄԻԼԼԸՐ, Անգլիոյ արքունիքին կառավարը, որ միայն Վիքթորիա թագուհիին կառքը կը վարէր պաշտօնական առիթներով, 40 տարի ծառայելէ յետոյ հանգստեան կոչուեցաւ։ Լոնտոնի ամէնէն ժողովրդական տիպարներէն մէկն էր։ Թագուհիին ամուսնոյն մահէն ի վեր, 1861, Միլլըր տասներկու անգամ միայն վարած է թագուհիին կառքը։ Միլլըր պատիւ ունեցած է իր կառքին մէջ տանելու Պէլճիքայի թագաւորը, Ռուսիոյ երեք կայսրեր և Գերմանիոյ երեք կայսրեր։

ՀԵՌԱԳԻՐ

Գերմանիա և Իտալիա

ԲԱՐԻԶ, 20 սեպտ.—Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ Վէնէտիկի մէջ Գերմանիոյ կայսեր և Իտալիոյ թագաւորին տեսակցութիւնը կարեւոր պիտի ըլլայ։

Շիլի և Արժանթին

ԼՈՆՏՈՆ.—Թայմզ կը ծանուցանէ թէ Շիլիի և Արժանթինի անհամաձայնութիւնը բոլորովին կարգադրուեր է։

Փիլիպպեանները

ԲԱՐԻԶ.—Մ. Նահանգները նոր զօրքեր կը պատրաստեն Փիլիպպեանները գըրաւելու համար։

Զինընկէցութիւնը

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ կառավարութիւնը որոշեց պատուիրակ դրկել ընդհանուր զինընկէցութեան դեսպանախորհուրդին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Ֆրանսայի Խորհրդարանը

ԲԱՐԻԶ, 20 սեպտ.—Զրոյց կայ թէ կառավարութիւնը հոկտ. 18ին պիտի գումարէ Երեսփ. Ժողովը ու Ծերակոյտը։

Զօրավար Զիւրլինտէն

ԲԱՐԻԶ.—Զօրավար Զիւրլինտէն կը պահէ Բարիզի զինուորական կառավարչի պաշտօնը. Նաեւ անդամ կարգուած է զինուորական բարձրագոյն յանձնաժողովին։

Պ. Բրիսոնէ և Պատուոյ Լէգէոնի Խորհուրդը

ԲԱՐԻԶ.—Թանի խմբագրապետ Պ. Բրիսոնէն Պատուոյ Լէգէոնի Խորհուրդին առջեւ հրաւիրուած է բացատրութիւն տալու իր այն նամակին համար որով իր հրաժարականը տուած է Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութենէ, Պ. Զօլայի անուան՝ Պատուոյ Լէգէոնի ասպետներու ցանկէն ջնջման առթիւ։

Օրլէանի դուքսին յայտարարութիւնը

ԲԱՐԻԶ.—Լրագիրները մեծ մասամբ անկարեւոր և աւելի անպատեհ կը նկատեն Օրլէանի դուքսին յայտարարութիւնը։

Ողողումներ Սէվիլէի մէջ

ՍԷՎԻԼԼԷ (Սպանիա).—Սէվիլէի ամբողջ նահանգին մէջ ողողումներ պատահելով մեծ վնասներ պատճառեցին։

Հոլանտայի Խորհրդարանը

ԼԱՀԷՅ.—Վիլհէլմինա թագուհին այսօր բացաւ Խորհրդարանը։ Գահաճառովը շնորհակալութիւն յայտնեց ժողովուրդին՝ արքայական գերդաստանին նկատմամբ ունեցած հաւատարմութեանը համար։ Ծանոյց թէ օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի, [illegible] ծառաներու վիճակը բարեկարգելու համար։

Իտալիոյ ազգային տօնը

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ ազգային տօնը ամենայն շքեղութեամբ տօնուեցաւ։ Քաղաքը լուսազարդուած էր։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Մահն Աւստրիոյ կայսրուհիին

ՎԻԷՆՆԱ, 20 սեպտ.—Կայսրը [illegible] գրութիւն շնորհեց Վիէննայի քաղաքապետութեան պատգամաւորութեան մը որ եկած էր ցաւակցութիւն յայտնելու։ Տօքթ. Լուէկէրի ուղերձին պատասխանելով Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը շնորհակալութիւն յայտնեց Վիէննայի քաղաքին։ Ըսաւ թէ Աստուծոյ ապաւինելով և ժողովուրդին սիրովը կը մխիթարուի։ Կը յուսայ թէ իր պարտականութիւնները կատարելով զօրութիւն պիտի ստանայ տոկալու համար։

Ձերբակալութիւններ

ՊԱՐՍԷԼՈՆԱ.—Տասը Իտալացի ձերբակալուեցան։ Կը կարծուի թէ ոճրագործ Լուքէնիի հետ յարաբերութիւն ունին։

ՆԷՕՇԱԹԷԼ.—Իտալացի չորս ծայրայեղ ձերբակալուեցան, Զուիցերիոյ ընդհ. դատախազին պահանջումով։

Հոլանտա

ԼԱՀԷՅ.—Վիլհէլմինա թագուհին գահաճառին մէջ ըսաւ թէ համակրութեամբ ընդունած է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ ընդհանուր զինընկէցութեան համար։

Փիլիպպեանները

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆ.—Սան Ֆրանչիսքօ գտնուող հետեւակներու հինգ գունդին հրաման տրուեցաւ Մանիլա ուղեւորելու։

Կրետէ

ԳԱՆՏԻԱ.—Իտալական, ռուսական ու ֆրանսական մարտանաւերը, այս երեք տէրութիւններու զինուորները առնելով, Հանիա ուղեւորեցան։

Թրամուէյի արկած

ՊՐԷՏՖՈՐՏ (Անգլիա).—Ելեկտրաշարժ թրամուէյի վակոն մը, զսպանակը աւրուած ըլլալով, տապալեցաւ։ Հարիւր յիսուն հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՍԹԸՐՀԱԶԻԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ.—Փախստական հրամանատարը որ օրուան մարդն է դարձած հիմա, Տրէյֆիւսի խնդրին մասին եղած նոր յայտնութեանց առթիւ, շատ նշանաւոր հունգարացի ընտանիքէ մը կը սերի։

Ասկէ 70 տարի առաջ, ընտանիքին պետը՝ իշխան Բօլ Էսթըրհազի, Լոնտոն կը գտնուէր, երբ անգլիացի լորտ մը տարօրինակ գրաւ մը առաջարկեց անոր։

—Գրաւ կը դնեմ որ, ըսաւ, ձեզմէ շատ աւելի ոչխարներ ունիմ։

—Ես ալ գրաւ կը դնեմ, պատասխանեց իշխանը, որ իմ հովիւներուս թիւը աւելի է ձեր ոչխարներուն թիւէն։

Իշխանը շահեցաւ գրաւը։

⁂

Ուրիշ անգամ մը, իշխանը յովատակի մը գինը հարցուցած էր, երբ անասունին տէրը անոր ըսաւ թէ բոլոր գինը շատ սուղ էր հունգարացիի մը համար։

—Ուրեմն քանի՞ կ'արժէ, հարցուց իշխանն.

—60,000 ոսկի (սկուտ)։

Իշխանը իսկոյն վճարեց դրամը։

—Եւ, շարունակեց, որովհետեւ այս անասունը շատ սուղ կը գտնէք ինծի համար, տեսէք ինչ պիտի ընեմ զայն։

Եւ ասոր վրայ ատրճանակը ճզելով, հարուածով մը սպաննեց անասունը։

300 ՔԻԼՕՆՈՑ ՄԱՐԴ ՄԸ.—Նիւ Եորքի Կրինվուտ գերեզմանատան մէջ վերջերս թաղեր են քաղքին մէկ ճաշարանապետը՝ «Թաբա Ֆիչը» որ կենդանութեանը գրեթէ 300 քիլօ կը կշռէր։

Պ. Ֆիչ որ սրտի հիւանդութենէ մը մեռած է, ամէնէն աւելի ինք կը ծիծաղէր իր [illegible] գիրութեան վրայ եւ ինքզինքը կենդանի ռէքլամ մը կը նկատէր իր ճաշարանին համար։

Յուղարկաւորութեան միջոցին իր դագաղը կրելու համար 10 մարդու պէտք տեսնուեցաւ։ Դագաղը մանաւանդ ահագին շինուածք մըն էր՝ զոր Նիւ Եորքի մեռելակիր ընկերութիւնը յատկապէս շինել տուած էր այս յուղարկաւորութեան առթիւ։

ԿՈՒԶԷ՞Ք դրամագլուխ մը ստեղծել։ Ձեզի կը յանձնարարենք ստորագրուիլ Էքօնօմի-Նասիօնալին՝ որուն կեդրոնը Բարիզի մէջ կը գտնուի, և որ կրնայ ձեզի հայթայթել Քրետի Ֆոնսիէի, Վիլ տը Բարիի պարտամուրհակներ, ամսական 8, 10 և 20 ֆրանք վճարումներու փոխարէն։

Այս պարտամուրհակները (օպլիկասիօն) որոնք ապահովուած են հասոյթներով և դրամագլուխներով, այս առաւելութիւնը ունին որ ամսական 3—4 առ հարիւր շահ կը բերեն ու շատ մըն ալ պարգեւներ ունին՝ 100,000, 250,000 և մինչև 500,000 ֆրանքնոց։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու փափաքողները կրնան դիմել Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Կիւմիւշի խան, թիւ 1, երկրորդ յարկ, Ֆրանսական Նամակատունէն ճիշդ դէմ՝ Պ. Անտրէ Սալիպայի, որ ընդհանուր գործակալն է բովանդակ Թուրքիոյ համար։

Գործակալներ կը խնդրուին լաւ յանձնարարականներով։

113 6—15

Բերա, Հիւսէյին աղա թաղը, [illegible] փողոց, թիւ 6 և հինգ սենեակ պարունակող և պարտէզով քարաշէն տուն մը ծախու ըլլալով, անոնք որ կը փափաքին գնել զայն, կրնան դիմել Բ. Դրան տեղական [illegible] դիւանին սենեկապետ Եւսուփ աղային։ 10—10

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Առեւտրական գործով Սամսոնէ Կիրասոն փոխադրուած ըլլալով՝ ինծի հետ յարաբերութիւն կամ գործ ունեցող բոլոր ծանօթներս ու բարեկամներս կը խնդրեմ որ [illegible] դիմել Կիրասոն ուղղակի իմ հասցէին։

134 ԿԻՐԱԿՈՍ Գ. ՍԷՖԷՐԵԱՆ

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

9 Սեպտեմբեր 1898

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Ծանրաչափ 763.
Ջերմաչափ 17.
Օդը պայծառ:
Կէս օր.—Ժամը 5.56:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	17
Սելանիկ	—	22
Իզմիր	—	11
Հալէպ	—	—
Պէյրութ	—	—
Պաղտատ	—	—
Արխանկել	—	2
Պետերսպուրկ	—	7
Մոսկուա	—	5
Բարիզ	—	9
Վիեննա	—	11
Օտեսա	—	13
Սոֆիա	—	7
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.—Հանդարտ:

ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Ղալաթիոյ սակարանի 15օրեայ լիքիտասիոնը երէկ կատարուելով, 1000 ղոնս.ի համար 27½ ղրշ. բէրօռ, Երկաթուղիի հատին 50 սանթիմ տէպօռ որոշուած է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	21 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	23
Ամէնէն վար գին	»	24	21
Ռումէլիի երկթ. զօղ.	Ֆր.	109	—
Ամէնէն բարձր գին	»	109	12 ½
Ամէնէն վար գին	»	109	—

ԲԱՑՈՒՄ 9 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	21
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109	—
Օսմանլըէ		407	75
Ռէժի		286	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քռէտի Ժէնէրալ Օթթ.		9	20
Երկրագործական Պանքա		8	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	27
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		700	—
» ժուիսանս		[illegible]	—
» պարտամ.	Ֆր.	498	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	312	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	463	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	50
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռումէլ. երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմիդ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	30
Մէճլիքէ	»	98	—
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	07
Բարիզ » »	Ֆր.	22	06 ¼
» » » չէք	»	22	83 ½
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	91 ¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	66	50
» » » Բ.	»	47	25
» » » Գ.	»	26	65
» » » Դ.) բաց.	»	22	12
) զօղ.	»	22	12
Փոխառութիւն Դասապա	»	83	50
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	87
Այտընի երկաթուղի	»	12	25
Եգիպտական Միացեալ	»	109	75
Ազգ. Քոնսոլիտէ		110	06
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	43	—
Ռանթ » 4 %	»	32	50
Թուրք. փոխառ. 6 % 1888	»	93	25
» նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	400
Դրամազեղչ	»	2	½

ԲԱՐԻԶ, 20 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	60
) զօղ.		22	57
» » » Բ.	»	47	35
» » » Գ.	»	26	55
Օսմանլըէ	»	498	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	50
Օսմ. Ռէժի	»	288	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	551	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102	60
Քռէտի Լիոնէ	»	879	60
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	97
Սպանիական արտաքին	»	43	10
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	250
Դրամազեղչ	»	02	—

ՊԷՐԼԻՆ, 20 Սեպտ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	97	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	113	—
Անատ. երկթ. պարտամուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	120	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	87	75
Օսմ. Ռէժի	»	130	50

ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՊԱՂՆԵՑ

20 Զափթիէլէր Եօգուշու, Կ. Պոլիս 20

Պաղնեց գրատունս Դպրոցական այս նոր տարեշրջանի առթիւ պատիւ ունի յայտարարել թէ դպրոցական ամէն տեսակ լաւագոյն դասագրքեր պատրաստ ունի իր ճոխ մթերանոցին մէջ։ Յանձնարարութիւններ կը կատարուին փութով և ամենայն ճշդութեամբ։ Մեծաքանակ գնողներու զոհացուցիչ զեղչ կը տրուի։

Գրատունս 1898 99 տարւոյ դպրացուցակը նոր լոյս ընծայուած է, փափաքողներու ձրի կը տրուի։

Գրատունս կողմէ հրատարակուած հետեւեալ դասագիրքերը ջերմապէս կը յանձնարարուին։

1. Գործն. քերականութիւն արդի աշխարհաբարի. Ա. գիրք. Զ. Տօնէլեան — Գին 3 ղրշ.
2. Նոր քերականութիւն հայ. գրաբար լեզուի, սրբագրուած. — Ս. Գաբամաճեան, գին 7 ղրշ։
3. Աշխարհաբար գործն. քերականութիւն. — Ա. Կ. Պետիկեան։ Ա. շրջան 2 ղրշ. — Բ. շրջան 2 ուկէս. — Գ. շրջան 4 ղրշ։
4. Նոր Ծաղկաքաղ աշխարհաբար. — Ս. Գաբամաճեան, գին 4։
5. Բուսաբանութիւն նախնական. — Ենովք Թէլեան, գին 3 ղրշ. — Նոյնին ընդարձակը 6 ղրշ։
6. Նախատարերք բնագիտական եւ բնապատմական գիտութեանց. — Ենովք Թէլեան, Տարր. դասընթացք 5 ղրշ. միջին դասընթացք 6 ղրշ։
7. Թուաբանութիւն մտաւոր եւ գրաւոր. — Գ. Գավաֆեան. Տարր. դասընթացք (բ. տիպ) 4 ղրշ. — միջին դասընթացք (բ. տիպ) 6 ղրշ. և բարձր դասընթացք 10 ղրշ.
8. Ընթացք ի գրոց բարբառ. — Եղիշէ Ծ. վրդ. Դուրեան. Ա. տարի 5 ղրշ. — Բ. տարի 7 ուկէս ղրշ։
9. Բառագիտութիւն.—Եղիշէ Ծ. վրդ. Դուրեան. գին 3 ղրշ։
10. Նոր փնջակ. գրքոյկ ընթերցանութեան ճարտասանութեան. — Հատը 1 ղրշ. հարիւրը անզեղչ 60 ղրշ.

129 3—10

ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամմոնոխանի անկիւնէն փոխադրուած է Զափթիէլէր եօգուշու Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսնիքու համար ծաղկաւէտ կըրլանտներ, փունջեր, ձեռնոցներ, եւն. և կը զարդարէ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով։ 130

ՔԻԶԻԶԱՆԱ
QUISISANA
(Բերա Մեծ փողոց. Նախկին [illegible])

Բոլոր ամուսիններու անզուգական հաստատութիւնը իրեն կը քաշէ Բերայի հասարակութեան ամենէն ընտրեալ դասակարգը։ Սպասարկութիւնները շատ գոհացուցիչ կերպով աւելի կ'ունենան, գործողութիւնները շատ կանոնաւոր կերպով կը կատարուին և ամէն յաճախորդ գոհ սրտով կը մեկնի։ Մեքենաներուն պարզած տեսարանը մանաւանդ այնքան հրապուրիչ է և գիներն ալ ա՛յն աստիճան դիւրամատչելի որ ամէն մարդ հոն կ'անցնէ իրիկուան հանգիստի ժամերը։ 95 7—15

ԲԱԶԷ

Մեծ հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հագուստեղէնի Ստամպոլ Մահմուտ փաշա Ապուս Էֆէնտի, Եէնի Չարշի թիւ 5-6.

Վաճառատունս՝ իր առաջին եռամսեայ շրջանին մէջ արդիւնք ցոյց տուաւ թէ իր խոստումներ գործադրելու կարող էր եւ հազարաւոր ազգային յաճախորդաց կողմէ քաջալերուած և փորձառութեամբ տեսնելով թէ արգոյ հասարակութենէ այնքան լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ որքան աւելի խնամով եւ ճաշակաւոր ի վաճառ հանէ իր հանդերձներն, այսօր կը համարձակի՝ թէ իր կերպասներու ընտրութեամբ և թէ գործաւորաց վարպետութեան տեսակէտով յայտարարել թէ՝ գեր ի վեր է հրապարակիս բոլոր հանդերձեղինաց տներէ և այնպիսի գնով որ յանձնարարեալ զգեստուց չափ լաւ ձեւուած և ճաշակաւոր ըլլալով հանդերձ, 40% շահ մը պիտի գտնեն վաճառատանս պատուաւորողները։

Բազէի հիմնադիրը, հրապարակիս ծանօթ չուխայի վաճառատան մը տէրերն ըլլալով, իրենց նպատակն եղած է [illegible] հայ գործարան մը պատրաստել և միանգամայն չուխայի սպառումը [illegible] մեծաքանակի փոքրիկ շահով մը, յաճախորդաց [illegible] բոլոր արհեստական շահերն. մեծ առաւելութիւն մը զոր բոլոր իր փոքրիկ մրցակիցներն անկարող են ցոյց տալ։ Ահա Բազէի անմրցելիութեան գըլխաւոր գաղտնիքը։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ թիւն 2 ղրուշ

112 9—156

ՄՕՌՈՒԻ ՄՕՌԻՒԼ ՁԿԱՆ ՕՃԱՐԱՆ

Ելտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Օզող եւ Փոուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմելու և մարսելի, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Օ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000.000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի փողի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1.

ԼԱ. ՆԻՒ-ԵՕՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յ'Եւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն. 1, 3, եւ Լը Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուած է

Ապահովագրեալներու վճ. 1 Միլիառ 123,000000

1895ի տարեշրջան

Ապահովագրեալներու վճարուած 87,000000

Հասոյթ 198,000000

Նոր ապահովագրութիւնք 661,000000

1896 յունուար 1

Ստացք եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա 40,00000

Յաւելեալ դրամագլուխ 121,00000

Արդի ապահովագրութիւնք 4 Միլիառ 121,00000

Տեղեկութիւն տալով

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու. Պայմանագրութեան նոր եղանակ ընդունեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս՝ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութեան փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Պոլիս

188 Ճ. ՈՒ. ՀԱՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան, Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԵՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Ամերիկայի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրջինիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմինեան	10500	Իպերիան	3500
Քեսթրիան	10500	Ռոման	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արաբիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Բօսդոնիան	8000	Ալզաշըն	2500
Ֆլորիտիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինիօ	800
Վալոնիան	3700	Օպորդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ծափիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1

Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Որոյ շոգենաւերն անընդհատ կը բանին Լիվըրփուլ և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Բոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Ադլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5547	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սքիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՕԼԻ գործակալատուն

Thomas C. Joly

Ալիքսէքարիս խան, թիւ 401

Ղալաթիա 571

ԲԱՄՊՈԹԱՆՕ ՄԻՏԻ կը բուժէ

LE PAMBOTANO MIDY

Տոքթ. Վալիւսի աշխատութեանց և Տոքթ. Տիւժառտէն-Պոմէցի բժշկական ակադեմիային տուած տեղեկագրին համաձայն Բամպօթանօն անվնաս դեղ մըն է որ կը բուժէ վերջնապէս, սոլֆաթօյին և արսէնիքին ընդդիմացող պարբերական և ճահճային տենդերը։ Կատարուած փորձերը հաստատած են թէ ընդհանրապէս միայն մէկ շիշ Բամպօթանօ բաւական է հինցած տենդերը անհետացնելու։ Բարիզ, 8 Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները։

ՃԱՀՃԱՅԻՆ ՏԵՆԴԸ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ'Ր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաասատիկ ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. [illegible]

Նորաձեւ եղանակաւ, նուրբ, հաստատուն, և գիտական արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ արդի միջոցաւ, [illegible]

Ե. Գ. Ամերկ. սով. համաձայն ձեռները կ'ընդունին օրերն ալ, [illegible] նաեւ ամէն օր, [illegible] հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին

Գաղղիերէն կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, թիւ 1 [illegible]

ՇԱՓՕԹՕՅԻ ՖՈՍՖՕԳԼԻՍԵՐԱԹ ՏԸ ՇՕԻ ԳԻՆԻՆ

VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն ձեւը որուն տակ Ֆոսֆոր մը Շօն կը գտնուի մարմնին մէջ։ Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի Ֆոսֆատուրիի, [illegible], և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ։ Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ։

Կեդրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Գարաքէօյ		Գարաքէօյէն Իսկիւտար	
12 — Պէշիք.	6 50 Պէշիկ.	— —	7 40 Պշկ.
12 30 Վոսփ.	7 55 Պէշիկ.	12 35	8 20
1 —	8 50	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 25	19 15 Գզկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	2 50 Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գզ.Գպ.	3 — Գապ.	10 40 Գզկ.
3 15 Ֆէրպ.	11 — Գզկ.	3 35	11
3 30	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գզկ.
4	11 20	4 30 Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 35	12 —	4 35	11 50
4 45 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 5		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50		6 15 Պշկ.	
6 15		7 — Գզկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Գարաքէօյ		Գարաքէօյէն Իսկիւտար	
— —	6 20 Փէպ.	— —	7 5 Պշր.
12 —	6 50 Պշրթ.	12 20	7 40 Պշր.
12 50	8 — Պշրթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	2 35 Վոսփ	10 15
3 30	10 15	3 5 Գապ	10 30 Ֆէրպ.
3 5 Ֆէրպ.	10 35	3 30	10 45
4 15	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 45	11 10	4 45	11 30 Ֆէրպ.
4 45 Ֆէրպ.	11 45	5 30	11 45
5 25	12 —	[illegible] Ֆէրպօթ	12 15
5 50 Պէշիկ.		6 15 Փէպէբ	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Ծալամաք բացի կիր.է
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Գատըգիւղէն Հարէմ Ծալամաք բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Ծալամաք բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Ծալամաք [կիրակի և ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԵԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միզապատ եղած ատեն շոգենաւները երկու գտնուած տեղերը պիտի մնան։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆրանք 14,500,000

Պահեստի դրամ » 26,504,000

Տարեկան հասոյթ » 58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԽՐԱԽԱՆՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԳՈԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «հիբոֆոսֆիթ մը չօ է մը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալատեղ ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԿ

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շոգենաւաց երթեւեկութիւնք

8 20 Միտիլի, Իզմիր, Փիրէոն, Աղեքսանդրիա. ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Ել. 9 21 Սեւաստաբոլին ուղղակի, ժամը 10ին։
Եշ 10 22 Տարտանէլ, Այիօրօզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Եր. 12 24 Իւէպօլու. Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտ ժամը 11ին։ 562

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալատուն

ԹԻՄՈԹԷ ԲՈՂՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Արգանօ	1069	Գօմօ	1497	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րոզարիօ	1862
Ալէքզօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարգէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հէրաալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	182	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1037	Սոլէրօ	1200
Գորոտինօ	1764	Տօւրօ	2383	Հորացիօ	3600	Մոնդէվէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրուրօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թոզիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օնիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթէլլօ	4036	Թորբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Իզատօ	1481	Ֆլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2498
Գամէօ	1214	Ֆիտօ	954	Փոլինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Փոմինօ	1700	Բօլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րիմինօ	1663	Եէտօ	1810
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զէնօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լորէնցօ	3191	Րոտէօ	1789		

Հինտու շոգենաւը, Նաւապետ Բօրս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Իակօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուտըըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 12ին և 25ին հոս կ'սպասուի։

Տուրօ շոգենաւը, Նաւապետ Բէյն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 23ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՔԻՕ

Թիւ 17—18, Քէչէճեան Միւլքի խան, Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ, Պօրտօյ, Մէլթելնէլ, և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անուպիս	3000	Նէլթիս	2400
Թէպլըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէքա	2250
Մերոս	3000	Աֆրինբս	2000
Սամանի	3000	Հասըրըն	1500
Թարխոթէս	2500	Կիւլէն	1500

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուիթօլ խան

ՋԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

532 31. Ջէյմ. Սդրիթ Լիվըրփուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (34)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ա.

ՏԽՈՒՐ ՄԱՐԳԻՋՈՒԿՆԵՐԸ

Մեռնող դռնապանն ամուսնացեալ էր, կինն ինչ եղեր էր, չկրցին ըսել ինծի.

Տարակոյս չկայ թէ իմ գործաւորուհիս ալ պատուհասին դժբաղդ զոհերէն մին եղած էր։

—Ասա՛, այո՛, ապա թէ ո՛չ ձեզի լուր մը կը հասցնէր և նոր բնակարանին հասցէն կը ղրկէր։

—Ես ալ այսպէս մտածեցի, վասն զի ենթադրելով թէ չէր կրցեր ուղղակի նամակ մը ղրկել ինծի, որովհետեւ ես ալ ամէն վայրկեան բնակարանս փոխելու հարկադրուած էի, կրնար Պ. Բավէի տունն երթալ որովհետեւ գիտէր հոն պաշտօնեայ ըլլալս։ Ուստի մեռած էր, այս կէտին վրայ բնաւ տարակոյս չէր մնար մտքիս մէջ։ Բայց ո՛ւր, ո՞ւր էր, ինչ եղեր էր այդ տխուր պարագաներուն մէջ։ Ան ալ մեռա՞ծ էր, դժբաղդ գործաւորուհին պատանքին մէջ գրուելով թաղուա՞ծ էր։

Շրջակայ խանութպաններուն հարցուցի, անոնք ալ դռնապաններուն բնակիչները միայն հաստատեցին, աւելի բան մը չկրցին իմացնել ինծի։ Այն աւելի վայրկեաններուն մէջ, ուր ամէն ոք իր անձին և իրեններուն վրայ միայն կ'խորհէր, իրմէ դուրս անցած դարձածն աչքին չերեւար, և ուշադրութիւն չընծայեր բնաւ։

Հօրաքրոջուհին, որ լաւ կ'ճանչնէր Բօլինը, վայրկեան մը խորհելէ ետեւ ըսաւ ինծի.

—Այդ աղջկան մահը կը զարնէր աչքիս, և զարմանալի է որ անոր մասին բան մը չեմ լսեր։

Եւ խորհուրդ տուաւ ինծի որ թաղապետութեան դիմեմ։

Գնացի հոն, մեռնողներուն անուններն իմացայ, երկու կին կային Բօլինի բարեկամ, բայց անոր անունը չըկար մեռեալներուն ցուցակին մէջ։ Ուստի վարանքը աւելցաւ մտքիս մէջ։

Արդեօք Բօլին տունէն փախա՞ծ էր՝ միւս վարձակալներուն պէս՝ ուրիշ թաղ մ'երթալ ապաստանելու համար, կամ թէ քօլէռայէն բռնուած ըլլալով՝ գնացեր անծանօթ անկիւն մը մէջ մեռա՞ծ էր։ Այս ամէն ենթադրութիւն կրնայի ընել։ Բայց ինչ որ ալ ըլլար ենթադրութիւնս, առաջնորդող թել մը չէի կրնար անցնել ձեռքս, և ողջ կամ մեռած, Բօլինի և տղեկին հետքը կորսուած էր։ Երեք օր կեցայ Փարիզ՝ փնտռտուքս և հետախուզութիւնս շարունակելով, բայց քաղաքը մեծ է, ամէն մարդ իրենց գործերու մէջ զբաղած կամ անտարբեր. միւս կողմէ խեղճ գործաւորուհի մ'և տղեկ մը անչափելի կ'անցնին բազմութեան մէջ... Վերջապէս չկրցի բան մ'երեւան հանել, բան մ'իմանալ։ Այսօր հինգ տարի է, և ես Բավէի տունը թողած չեմ, բնաւ լուր չկայ Բօլինէն։ Յայտնի է թէ մեռա՛ծ է.... Բայց տղան...։ Թէ որ ողջ է, ո՞ւր է, ինչ եղած է։

Ահա, սիրելի Անժէլս, իմ ալ ձեզի ըսելիքս այս էր։

—Շատ տխուր է արդարեւ, պարո՛ն Հանրի, շա՛տ տխուր։

—Այն օրէն որ այն խեղճ փոքրիկ արարածը ճամբու մը վրայ թողուած տեսնելով վերցուցի, պարտականութիւն մը կ'զգայի անոր նկատմամբ...։ Այս չէ՞ ձեր կարծիքն ալ։

—Ես ալ ձեզի պէս կը մտածեմ, Հանրի՛։

—Այդ պարտականութիւնը որ չեմ կրնար կատարել, սրտիս վրայ կը ծանրանայ։

—Հանրի՛, երկուքս ալ մեր վիշտը, մեր ցաւն ունինք։ Ջանանք միացնենք այսօր, այդ տղեկը մեր սրտին մէջ գտնենք բոլոր քով. և երկուքը մէկէն յիշատակ մ'ընենք։ Ո՛ւր տեղ որ գտնուին, ո՛րչափ և դժբաղդ կարենան ըլլալ, առանց գիտնալու, մեր սիրելին են և պիտի մնան.... Եւ երբ Աստուած, որ բարի է և արդար, կամի որ զանոնք գտնենք, երկուք կ'ըլլանք զանոնք մխիթարելու և արտասուքնին սրբելու համար։

Երախտապարտ իր ձեռները Անժէլի երկնցուց։

Բայց աղջիկն անոր թեւերուն մէջ նետուեցաւ ըսելով.

—Դուք բարի և վեհանձն էք, Հանրի, ո՛հ, ձեզ շա՛տ կը սիրեմ։

21

ՓԱՌՔ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ

Իրենց ամուսնութենէն տասն-հինգ օր ետքը, Հանրի Ցէշարմ և իր գեղասէր կինը՝ իրենց սեփականութիւնն եղող խնձահան մեքենայի մը մէջ զետեղուեցան և իրենց հաշուին համար կ'աշխատէին։

—Հարուստ չենք, ըսեր էր Անժէլ. մեր բոլոր ունեցածը քու այդ մեքենադ է, և որովհետեւ ես կ'ուզեմ ընկերանալ քու աշխատութեանդ. երբեք չհեռանալ քովէդ, պէտք է որ մեր սեփականութեան վրայ ապրինք, անոր մէջ բնակինք։

Հանրի՝ մեքենային ներսի կողմն այնպէս մը կարգադրեց որ փոքրիկ մաքուր բնակարան մը կազմեց հնար եղածին չափ հանգստաւէտ։

Անժէլ չուզեց սպասուհի մ'ունենալ. առաջին օրէն անձական ամէն գործերն իր վրայ առաւ, մաքրութիւնը, խոհարարութիւնը. իր ամուսնին կտաւեղէններն և ուրիշ գոյքերն աչքէ անցուց, վերջապէս այդ ազնիւ և արիասիրտ մանկամարդուհին, որ երբեք բանի մը ձեռք չէր դպցուցած, և խոհարանի սպասներուն մեծ մասին անուններն իսկ չէր գիտեր, քիչ ժամանակի մէջ պատուական տնտեսուհի մ'եղաւ։

Հանրի Ցէշարմ գոհ էր իր երբեմնի մեծաւորներէն, որք ոչ միայն չէին ոխ պահած անոր դէմ զիրենք ձգելուն և տեսակ մը մրցում ընելուն պատճառաւ, այլև լաւ խորհուրդներ տուեր և մինչեւ իսկ իրենց վարկովն ու ազդեցութեամբ օգներ և առաջին աշխատութիւնները ձեռք անցընել տըւեր էին իրեն։

Տարիէ մը վերջը, օր Օպրիի առած քսան հազար ֆրանքը վճարելէ ետեւ, Հանրի Ցէշարմ իր ստանձնած աշխատութիւնները ժամանակին կատարելու համար՝ երկրորդ մեքենայ մ'ալ շինել կուտար։

Այն վայրկենէն՝ դեռակազմ ընտանիքը լիապէս բարգաւաճիլ սկսաւ։

Անժէլի բարի նոտարը, որ մերթ ընդ մերթ Փարիզ կուգար, նորէն ձեռները կը շփէր՝ մորթը մաշեցնելու աստիճան։

—Հէ՜, տեսա՛ք ո՛րչափ իրաւունք ունիմ եղեր, կ'ըսէր իր սիրելի ամուսնացեալներուն. անշուշտ, երբ ես բանի մը խառնուիմ, պէտք է որ յաջողի...։

Հանրի ոչ եւս կը բնակէր մեքենային մէջ. բնակարան մը վարձեր էր Բռօվանս փողոցին մէջ, և Անժէլ չէր կրցեր դէմ կենալ իր ամուսնին՝ սպասուհի մը բռնելու։

(Շարունակելի)